

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 42 (7047)

● Ceturtdiena, 2000. gada 13. aprīlis

● Cena Ls 0,22

Nogaidīšanas periodā

● Tālvāldis un Dace Saulītes, uzņēmīgie, gudrie, drošie zemnieki Rušonas pagastā. Foto: J. Silickis

Līvija Rancāne

Kritošie akmeņi Graudupē

Rušonas pagasta Breidāgos zemnieku saimniecībā «Graudupe» saimnieki Tālvāldis un Dace Saulītes. Dienas šajās mājās sākas gan ar ierastajiem zemnieku darbiem, gan ar sešgadīgā Jāniša un trīsgadīgās Ieviņas čivināšanu. Tālvāldis un Dace pieder zemniecības jaunākajai paaudzei, un jaunībai līdzī nāk drosme riskēt, plašāks un svaigāks skatījums uz lietām, zināma deva pārgalvības.

Uz graudu upi no saimniecībai pagaidām piederošajiem 20 un trīs nomā paņemtajiem hektāriem cerēt nav ko. Zemnieku saimniecība pastāv kopš 1989. gada, sākumā kā mātes, bet vēlāk Tālvāldža īpašums.

— Pa šiem gadiem izprovēts daudz dažādu nozaru, — saka Tālvāldis. — Zem daudziem krītošiem akmeņiem esam trāpījušies. Tāpat kā visa lauksaimniecība. Kad graudiem bija laba cena,

audzējām tos, pēc tam izmēģinājām ko citu. Lielais sapnis bija par cukkopību. Pērn atkal dabūjām kārtīgu belzienu ar gaļas cenu krišanos, un tagad šo lietu esam piebremzējuši. Jānogaida, kas notiks, jo līdzekļus nevar ieguldīt šaubīgās nozarēs.

Šogad Saulīšu ģimene nopietni pārdomā par ogu audzēšanu. Lielā mērā tas notiek Preiļu uzņēmēja, ogu un augļu pārstrādātāja ietekmē. Tālvāldis piedalījās semināros, kuros tika sniegtas zināšanas par šo nozari, apsvēra savas iespējas, secināja, ka ir piemērota vieta un ka varētu mēģināt.

Tomēr galīgi atteikties no cukkopības zemnieki arī nevēlas. Saglabātas trīs sivēnmātes cūku ganāmpulka atražošanai. Ja salīdzina, ka pērn kādu laiku kūti ruki bija skaitāmi piecos desmitos, tad pašreizējā aina ir pieticīga. Taču iznāca tā, ka arī pēc piecdesmit cūku pārdošanas zemnieka makā svilpoja vējš. Sevišķi, ja gada bilancē ierēķinātu zemnieka dar-

ba algu, amortizāciju.

Tautai nevajag pabalstus

— Pats lielākais krenķis par to, — saka Tālvāldis, — ka man nav ticības par izmaiņām uz labo pusi. «Panorāmā» dzirdēju pētījumus par to, cik mūsu cilvēki ir nabagi. Labi, sociologi centušies, izpētījuši, bet valstsvīri pauž viedokli, ka tagad mums ir jāuzlabo sociālās palīdzības sistēma, nevis jādod tautai iespēja pelnīt, strādāt. Tātad jāuzlabo, jāpārdaļa, jāatņem, jo varbūt kāds maita par daudz ir saņēmis to naudu, bet cits atkal par maz. Tiek spriests par materiālās nodrošinātības minimumu. Manuprāt, galīgi garām. Apmēram tāpat, kā zvejniekiem pie jūras atņemtu laivas, bet vestu viņiem zivis uz veikalu. Un, kad viņi saka, ka nav ko ēst, atved vēl kravu. Tāpat arī mums. Tautai nevajag pabalstus. Vajag iespēju pelnīt. Tāda ir mana nostāja.

Turpinājums 5. lappusē.

Ugunsgrēkā gāja bojā 3 cilvēki

Lidija Kirillova

Naktī uz 12. aprīli pulksten 1.31 Preiļu ugunsdzēsēji saņēma ziņu, ka deg dzīvojamā māja Rušonas pagasta Lubānos. Kā «Novadnieku» informēja Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Preiļu nodaļas priekšnieks E. Boreiko, ekipāža nelaiemes vietā ieradusies pulksten 1.55, kad dzīvojamās mājas jumts jau bijis iebrucis un vairs nebijis īsti ko glābt. Nodēgusi dzīvojamā māja 144 kvadrātmetru platībā un saimniecības ēka.

Ugunsgrēkā gājusi bojā mājas saimniece Anna J., kura dzimusi 1934. gadā, un divi viņas dēli — 1960. gadā dzimušais Aivars P. un 1966. gadā dzimušais Pēteris P. E. Boreiko prognozē, ka ugunsnelaiemes cēlonis varētu būt neuzmanīga

rīcība ar uguni, taču izziņu veiks un patiesos iemeslus traģēdijai noskaidros Preiļu rajona policijas pārvalde.

Bez pajumtes paliek vairākas ģimenes

Ginta Kraukle

Naktī no 6. uz 7. aprīli Ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Preiļu nodaļas Līvānu dežurdaļa saņēma izsaukumu uz ugunsgrēku. Līvānos, Rīgas ielā 95 deģa vienstāva piecu dzīvokļu dzīvojamā māja. Ugunsdzēsēju brigādes no Līvāniem, Preiļiem un Jēkabpils strādāja līdz pat 8.30. Negadījumā cilvēki nav cietuši, dzēšanas darbos bojāta iemītnieku iedzīve un mēbeles.

Kā «Novadnieku» informēja Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta

Preiļu nodaļas ugunsdzēsības uzraudzības sektora galvenais speciālists V. Vasiļjevs, ugunsnelaiemes iemesls — issavienojums elektroinstalācijā, kā rezultātā izdeģa 180 m² liela platība. Pašvaldības dzīvokļu komisijas priekšsēdētāja Anna Elksne sacīja, ka divas ģimenes no sešām dzīvojušas bez pieraksta, jo pirms tam ar tiesas lēmumu izliktas no dzīvokļiem. Cietušie atzina, ka māja nebija apkurināma, tādēļ apsildīšanai izmantota elektroenerģija. 11. aprīli «Novadniekam» tapa zināms, ka Līvānu novada domes dzīvokļu komisija piešķirusi cietušajiem vairākus dzīvokļus. Neviens no cietušajiem nestrādā algotu darbu, kā pastāstīja domes sociālās aprūpes nodaļas vadītāja Elizabete Žeimote, trūcīgajām ģimenēm ar bērniem tiks piešķirts vienreizējais pabalsts.

«Cik bieži gan nepareizi lietoti vārdi rada maldinošas domas..»

H. Spensers

Izziņas

■ Vakar, 12. aprīli, Preiļi tika nosaukti kā nākamo Trīsvaldnieku sporta spēļu organizētājpilsēta, «Novadniekam» pastāstīja Preiļu pilsētas domes priekšsēdētājs Ilmārs Meluškāns. Kandidātu vidū bija arī Ludza un Bauska. Paredzēts, ka Trīsvaldnieku spēles Preiļos notiks 2001. gadā pirms Jāņiem.

■ Kā «Novadnieku» informēja Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas speciāliste Irēna Šaitere, Preiļu rajona zemnieki, uzņēmēji un pašvaldības «Reģionālajā fondā» iesnieguši 120 projektus, no kuriem 75 jau saņēmuši fonda atbalstu. 10. aprīli komisija atbalstīja vēl trīs projektus no Preiļu rajona. Tie ir Rožkalnu pagasta zemnieku saimniecības «Ieva» projekts augļu dārza ierīkošanai, Galēnu pagasta zemnieku saimniecības «Gribolva» projekts tehnikas glabātuves un graudu pirmapstrādes ceha celtniecībai, kā arī Riebiņu pagasta zemnieku saimniecības «Mirtu mājas» projekts «Mežizstrāde un kokapstrāde». Pašlaik fonds izskata projektus, kas iesniegti pagājušā gada oktobrī, novembrī un decembrī.

Zemniekiem un uzņēmējiem, kuri saņem «Reģionālā fonda» finansējumu, I. Šaitere atgādināja, ka līdz 20. aprīlim fondā jāiesniedz bilance par šī gada pirmajiem trim mēnešiem, kā arī VID izziņa par to, ka nav nodokļu parādu.

L. Kirillova

■ Noslēdzies projektu pieteikumu konkurss par Jauniešu veselības centra izveidi Līvānu novadā, informēja attīstības plānošanas galvenā speciāliste Laila Gercāne. Konkursta komisija izvērtēja četru daņu firmu piedāvājumus, no kuriem izraudzījās vienu, kas atšķiras ar sagatavotā pieteikuma kvalitāti. Maijā ar izvēlēto firmu tiks slēgts līgums, kas paredz 10 daņu veselības un sociālās sfēras ekspertu darbu Līvānu novada Jauniešu veselības centrā. Darbam centrā tiks apmācīti 3 vietējie speciālisti, kā arī organizēts mācību brauciens uz līdzīgiem centriem Dānijā. Projekta koncepcija paredz, ka daņu speciālistu darbība tiks izvēsta galvenokārt konsultatīvā jomā, Līvānu novada pašvaldības uzdevums būs nodrošināt daņus ar telpām, apmaksāt komunālos un telpu uzturēšanas izdevumus. Patlaban gan vēl nav zināms, kā strādās ārzemju speciālisti, jo projektā nav paredzēti līdzekļi telpu aprīkojuma un nepieciešamās medicīniskās aparatūras iegādei.

■ Līvānu novada domē uzsākta trūcīgo ģimeņu deklarāciju pieņemšana komunālo maksājumu un malkas iegādes pabalstu piešķiršanai.

■ Pasludināti rezultāti konkursam par siltumtrašu rekonstrukcijas otro kārtu Līvānu pilsētā 2000. un 2001. gadā. Daņu firmas «Logstor» cauruļu piegādi veiks SIA «Bek - Konsult», montēšanas darbus — SIA «Cēsu specceltnieks». Kā «Novadniekam» pastāstīja Līvānu novada domes izpilddirektors Aleksandrs Karpenko, piedāvājumi bija samērā līdzvērtīgi. Izvēli iespaidoja ne tikai piedāvātā cena un kvalitāte, bet arī piedāvātāju uzņēmējdarbības ilgums un noturība, atsauksmes, kā arī tas, vai montāžas un remontdarbos tiks nodarbināts vietējais darbspēks. Līdz līguma slēgšanai ar abām firmām A. Karpenko atturējās nosaukt paredzētās rekonstrukcijas 2. kārtas izmaksas.

G. Kraukle

Nacionālās ziņas

A/s «Latvijas valsts meži» ir likumīga

Satversmes tiesa izbeigusi tiesvedību par a/s «Latvijas valsts meži» izveidošanas likumību, kas balstījās uz MK rīkojumu «Par valsts akciju sabiedrības «Latvijas valsts meži» izveidošanu. Satversmes tiesa atzina, ka MK vispirms vajadzēja pieņemt jaunus likumus — «Par valsts meža dienestu» un Meža likumu un tikai tad izdot rīkojumu par akciju sabiedrības izveidošanu. Tiesvedība šajā lietā izbeigta, jo sabiedrības «Latvijas valsts meži» darbības pārtraukums radītu problēmas kokmateriālu piegādē visām Latvijas zāģētavām un kokapstrādes uzņēmumiem.

Prezidente par reģionālo reformu

Intervijā Latvijas radio prezidente Vaira Vīķe-Freiberga atzina, ka valdības rīcība reģionālās reformas īstenošanā ir kļuvusi «stipri vien haotiska». Prezidente uzsvēra, ka reformu vajag ātri virzīt uz priekšu un galvenajam tās mērķim jābūt tādu reģionu izveidošanai, kuri spēj izstrādāt ES līmeni konkurētspējīgus attīstības projektus.

Atjaunoti 17,4 tūkstoši ha mežu

Valsts meža dienests informē, ka pagājušajā gadā Latvijā ir atjaunoti 17,4 tūkstoši ha mežu. No tiem 12,4 tūkstoši ha atjaunoti valsts mežos, 5 tūkstoši ha — privātajos mežos. Puse atjaunoto meža platību ir apstādītas, bet otra puse skaitās atjaunotas tādējādi, ka tajās tiek pielāta dabiska koku izsēšanās.

Latvijas klišeris ir lielākais

Latvijas vārds beidzot oficiāli reģistrēts «Ginesa rekordu grāmatā». SIA «Latvijas keramika» 1999. gada 30. decembrī izceptais klišeris atzīts par lielāko (garāko) klišeri pasaulē. Tā garums ir 9 m 99 cm un 9 mm. Klišēra cepšanas process notika keramikas krāsnī 220 grādu temperatūrā, tas notika vairākos posmos un ilga sešas stundas. Pirms tam trīs stundas ilga mīklas sagatavošana un tā svēra 120 kg. Atdziestot klišeris tika pārklāts ar sešus kg smagu baltu un brūnu cukura glazūru. Fakts par Latvijas milzeni «Ginesa rekordu grāmatā» tiks iekļauts 2001. gada izdevumā. Līdz šim lielākā pasaules klišēra garums bija 9,2 m.

Tiesā ierosināta lieta par premjera rīcību

Satversmes tiesa pirmdien ierosināja lietu par premjera Andra Šķēles rīcību, ierosinot disciplinārlietu un uz izmeklēšanas laiku atstādinot no amata bijušo Valsts kancelejas direktoru Alvi Vitoli. Šādu pieprasījumu Satversmes tiesā izvirzīja 21 Saeimas deputāts, galvenokārt Jaunās partijas un Sociāldemokrātu partijas biedri.

Šodien Saeimā būs karsti

Parlamentārā izmeklēšanas komisija pedofilijas lietā plānojsi savā gala ziņojumā nosaukt ar pedofiliju saistīto amatpersonu uzvārdus. Komisijas starpziņojumā decembrī tika nosaukts Latvijas pasta ģenerāldirektors Aivars Droiskis. Februāri komisijas rīcībā bija materiāli par premjeru Andri Šķēli, tieslietu ministru Valdi Birkavu un Valsts ieņēmumu dienesta vadītāju Andreju Sončiku. Par viņiem gan Satversmes aizsardzības birojs secināja, ka pierādījumu saistībā ar pedofilijas lietu nav. **Ziņas sagatavoja T.Elste**

Viedoklis

Par reģionālās reformas koncepciju

Lidija Kirillova

Pašvaldību vadītāju informatīvajā sanāksmē tika sniegta kārtējā porcija informācijas par aktualitātēm teritoriju plānošanā, koncepciju «Par reģionālajām attīstības aģentūrām», par iespējām izmantot ģeoloģisko informāciju teritorijas attīstības plānošanā. Savu viedokli par sanāksmē dzirdēto izteica Preiļu rajona padomes attīstības plānošanas nodaļas vadītājs Pēteris Romanovs:

— Viens no darba kārtības jautājumiem bija koncepcijas «Par reģionālajām attīstības aģentūrām» izvērtēšana. Izsmelšu informāciju sniedza Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Reģionālās attīstības departamenta direktors Imants Gaters. Koncepcija veidojas paralēli institūcijām, kurām jau ir līdzīgas funkcijas, piemēram, Latgales attīstības aģentūrai. Šim aģentūrām galvenais ir strādāt ar projektiem, finansu piesaisti, kā arī līdzekļu izmantošanas kontroli, jo tieši tas būs reģionālo plānotāju kompetencē.

Iecerēts izveidot piecas reģionālās attīstības aģentūras (RAA) kā izpildinstitūcijas, kas realizētu reģiona attīstības padomes lēmumus. RAA funkcijās ietilptu reģionālās attīstības plānošana, projektu īstenošana, valsts reģionālo programmu ieviešana, ārzemju un pašmāju investīciju piesaiste, sadarbības nodroši-

nāšana starp visiem sociālajiem partneriem, ministrijām un valsts iestādēm. Paredzēts, ka tieši RAA būs starpniecība koordinatore, lai padarītu vietējās pašvaldības efektīvākas darbā ar dažādām sadarbības programmām un projektiem.

Pagaidām vēl nav īsti skaidrs, kā aģentūras pastāvēs. Piemēram, Latgales attīstības aģentūru uztur rajonu pašvaldības, sametot pa trim tūkstošiem latu. Šī finansējuma pietiek pāris speciālistu darbam, bet, lai aģentūra strādātu, kā iecerēts, jābūt varbūt vairākiem desmitiem speciālistu. Tāpēc sanāksmē runāja par to, ka, saņemot naudu no PHARE, katru projekta realizācijā varētu paredzēt kādu noteiktu izdevumu daļu aģentūras uzturēšanai.

Sanāksmē viens no svarīgākajiem sarunu tematiem bija par teritoriju plānojumu, uzsverot, ka tajā daudzus gadus uz priekšu jāparedz apbūves zonas, dabas liegumi, derīgo izrakteņu izmantošanas zonas un tā tālāk. Uzskatāms piemērs šīs idejas lietderībai ir arī mūsu rajonā, kur Saunas pagastā gar Ošu ir daudz dolomīta, kas vietām atrodas tikai 60 centimetru dziļumā. Ja agrāk būtu veikts šīs teritorijas plānojums, dolomīts, kas ir viens no vērtīgākajiem Latvijas izrakteņiem, varētu tikt izmantots. Citur plānojuma trūkuma dēļ dabas resursi tiek izmantoti bezsaimnieciski.

Diskusijas izvērtās par reģionālās reformas tālākajām iespējām. (Toreiz vēl nebija zināms, kādu variantu izvēlēšies valdība. 4. aprīļa sēdē Ministru kabinets akceptēja reģionālā administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas koncepciju.

Nolemts, ka līdz 2001. gada 1. janvārim izveidojami pieci plānošanas reģioni — Kurzemes, Latgales, Rīgas, Vidzemes un Zemgales — redakcijas piezīme.) Daudzi izteica pozitīvu attieksmi par variantu, ka vēl kādu laiku, teiksim, līdz 2004. gada beigām pastāvētu tagadējie 26 rajoni, cik nu pagastu vai novadu tajos izveidotos, kuri veidotu piecus plānošanas reģionus. Galu galā arī likums par administratīvi teritoriālo reformu paredz labprātības iespēju līdz 2004. gadam.

Ja visu gribētu darīt, kā valdība līdz šim domājusi par deviņiem reģioniem jau tūlīt pat, rastos kāds svarīgs jautājums — vai valstī spēsim visus likumus sakārtot un pārkārtot tā, lai jau nākamā gada martā pa jaunam vēlētu gan vietējās, gan reģionu pašvaldības. Šaubos, ka tas izdosies... Lauku cilvēki nekad nav bijuši pārstēdīgi, arī par finansējumu reformai īstas skaidrības nav. Manuprāt, būtu prātīgi vēlēšanas rīkot, kā ir. Teiksim, šī gada laikā rajonā izveidosies vēl pāris novadi. Rajona vai apriņķa padomi tad veidos vairs ne 21 padomes locekļi, bet gan 13 vai 14.

Paralēli veidosies arī Latgales plānošanas reģions. Tā politisko struktūru veidos rajonu padomju priekšsēdētāji. Bet plānotāji reģionālajā attīstības aģentūrā būs saikne starp rajoniem un plānošanas reģioniem. Tas varētu būt gandrīz vai ideāls variants, kas ļautu visu pārdomāt un sagatavoties. Un dotu laiku arī ministrijām izlemt par savu funkciju deleģēšanu, diemžēl pašlaik ministrijas ne par ko negrib savas funkcijas nodot reģioniem.

Tradīcija, kas vieno pašvaldības

Antons Rancāns

Riebiņu pagasta delegācija viesojās Bauskas rajona Īslīcē. Šī bija pietā to Latvijas novadu pagastu tikšanās, kuri 1995. gadā, kad pēc Latvijas Zemnieku savienības iniciatīvas iedibināta sacensība «Sakoptākais Latvijas pagasts», bija pirmo uzvarētāju godā. Toreiz Latgales zonas labākos pagastus godināja Preiļu pilsētas stadionā, un no turienes riebinieši aizbrauca ar tikko iegūtu balvu — mikroautobusu «Latvija».

Nākamajā gadā sakoptākie pagasti nolēma tikties vēl. Lai arī uzvarēja jau citi, bija vērts dalīties paveiktajā, pavērot vienam otru «mājas apstākļos», kopīgi izklaidēties un atpūsties. Kā viens no pirmajiem šim aicinājumam atsaucās Raunas pagasts. Riebiniešiem izdevās pabūt šajā skaistajā Vidzemes pilsētiņā, uzkāpt pilskalnā un «mazajā Staburagā», redzēt pansionātu, privātu maizes ceptuvi, mākslinieciskās pašdarbības priekšnesumus, gūt daudz citu iespaidu. Tādu pašu uzņemšanu Liepājas pusē rīkoja Vērgales pagasts, noslēgumā visi pulcējās Riebiņos.

Nemanot aizritējuši četri gadi. Šogad Bauskas rajona īslīcieši kolēģiem izsūtīja ielūgumus uz sakoptāko pagastu tikšanās jubilejas (piekto) sarīkojumu «Mēs Latvijā — 2000». Programmā — tradicionāla iepazīšanās ar pagasta iestādēm, uzņēmumiem, skaistākajām dabas vietām, līdzatvesto eksponātu izrādīšana (no Riebiņiem — kartupeļu čipsi, konfektes «Gotiņa» un citas mantas) kopīgajā izstādē. Katram pagastam bija jāsatavot 20 minūtes garš humoristisks priekšnesums «Nākotnes vīzijas». Tradicionālajam pagastu četriniekam šogad pievienojās Jaunsvirlaukas (Jelgavas rajons) pagasts.

Sabraukušie Īslīcē kopīgi sacerēja un parakstīja draudzības salidojuma vēstījumu nākamajam paaudzēm, ko ievietoja

● Pagastu vadītāju V.Adamoviča (Riebiņi), A.Neimaņa (Raunas pagasta un Cēsu rajona padomes), Haralda Ziedoņa Beķera (Vērgale) un māju saimnieces M.Bites (Īslīce) sasveicināšanās ar salidojuma dalībniekiem.

pudelēs (tikšanās ritēja uz improvizēta kosmiskā kuģa). Vēstījumā teikts, ka uz planētas Zeme Baltijas jūras ieskaudā valstī, ko par Latviju sauc, noticis administratīvo teritoriju, par pagastiem sauktu, skaistuma konkurss. Un uzvarētāji sapratuši, ka katrs apveltīts ar savu īpašu pievilcību, bet, lai to labāk izzinātu un izbaudītu, nolēmuši turēties cieši kopā un dalīties visā, kas ir. Un tā turpināt, kamēr vien dzīvos. «Esam pierādījuši, ka sadarbība un draudzība ir labākais līdzspastāvēšanas veids, ka draudzīga un labvēlīga attieksme ir visu veidu attīstības virzošie spēki» — teikts tekstā. Šo vēstījumu parakstīja Inta Savicka (Jaunsvirlauka), Māra Bite (Īslīce), Andris Neimanis (Rauna), Haralds Ziedonis Beķeris (Vērgale) un Voldemārs Adamovičs (Riebiņi).

«Novadniekam» V.Adamovičs parakstīja: — Īslīcē mūs ieinteresēja sociālā mā-

ja, kas pagājušajā gadā iekārtota ar vērīnu: banketu zāli, saunu, pirti un veļas mazgātavu, bērnu atpūtas telpu un estrādīti, uz kuras mazie var sniegt priekšnesumus. Tas vajadzīgs arī Riebiņos, telpas jau ir padomā. Īslīcē ielānāta skaista sporta zāle pie vidusskolas — ielikti pamati. To varēs izmantot arī pagasta ļaudis. Mūs iepazīstināja ar skolu, kurā atjaunots viens korpus. Apmainījāmie dāvanām un suvenīriem, mums pasniedza vējlukturi, sak, lai tumsā neapmaldāties. Un vēl: kā mūsu, tā sadraudzības partneru pašvaldības nolēmušas jebkurās teritoriālajās reformās saglabāt savu patstāvību.

Tuvojas Latvijas pašvaldību savienības saiets, uz to dienu atlikta arī vienošanās par nākamā sakoptāko pagastu salidojuma vietu. Savus pakalpojumus nākamajam gadam piedāvājuši riebinieši, vērgalieši, arī citi gatavi uzņemt draugus. Tradīcija turpinās.

■ Ceturtdienas intervija

Neprotu dzīvot uz pusslodzi

Ginta Kraukle

— Ar ko tev saistās «senās, mīlās bērnu dienas», vai daudz par tām domā?

— Mani vecāki dzīvoja pierobežas pilsētā Valgā, tēvs strādāja Igaunijas uzņēmumā. Cetur gadu vecumā ar draudzeni sarunājos gan latviski, gan krieviski, gan igauņiski. Gadiem ritot, igauņu valodu esmu aizmirsusi. Bērniībā daudz laika pavadīju pie vecmamma Alūksnes pusē, vēl tagad atmiņā ir lielais ābeļdārzs viņas mājas pagalmā. Saulains laiks, no kura pagaisušas atmiņas par skumjām dienām. Piederu tai paaudzei, kuras vecāki lielāko dienas daļu pavadīja darbā. Atšķirībā no mani bērniem, kurus pieskata vecmāmiņa, mani nepieskatīja neviens. Man bija milzīga pienākuma apziņa, pati par sevi rūpējos, labi mācījos, tomēr atceros, ka vienmēr mani sēdējis tāds mazs pretestības velniņš. Neuzdrīkstējos runāt pretī mammai, taču klusībā gribējās gan. Pētot radu rakstus, atklājās, ka ļoti atālās paaudzēs mani senči nākuši no vāciešiem, ungāriem un poļiem. Bieži domāju par to, cik divains un neizdibināms ir cilvēka liktenis. Gribētos satikties ar kādu, kurš dzīvojis pirms trijiem gadsimtiem un bijis mans sencis — vecvecvec-tēvs. Neuzskatu sevi par īpaši temperamentīgu cilvēku, bet domāju, ka no senčiem mani varētu būt saglabājusies neat-laidība. Ja kaut ko ieņemu galvā un esmu par to ļoti pārliecināta, tad man to va-jag izdarīt, un izdarīt labi. Sagrābstīt šo un to, tas laikam nav manā dabā.

— Zīmīgu sabiedrisko centru, kur pulcēties tuvākās apkāmes cilvēkiem — invalīdiem, pensionāriem, bezdarbniekiem, atraitnēm, jaunajām māmiņām. Taču katrai lietai ir arī sākums, kāds tas bija jums?

— Sākumā bija Nīderlandes piedāvājums veidot sabiedrisko centru, par kuru nevienam nebija nekāda priekšstata. Pēc tā laika likumdošanas bija nepieciešami desmit cilvēki, kas nodibinātu sabiedrisko organizāciju. Šādi cilvēki tika atrasti, viena no biedrēm ziedoja naudu organizācijas reģistrācijai, un mēs varējām sākt strādāt. Nāca piedāvājums iesniegt projektu Karalienes Juliānas fondam, un šis projekts bija mūsu pirmā uzvara — ieguvām līdzekļus telpu remontam, fonds sedza arī ar centra izveidošanu saistītās izmaksas. Sākotnēji cilvēki «Baltajā mājā» tā nedrūzmējās, netrūka arī skeptiķu un kritizētāju, taču mums galvenais bija tie cilvēki, kuriem šis centrs bija un ir vajadzīgs. «Baltās mājas» misija ir palīdzēt tiem, kas vēlas palīdzēt paši sev. Ir cilvēki, kas «Balto māju» noliedz nezinašanas dēļ, tiem varu ieteikt iegriezties pie mums un uzzināt, kas notiek šajās telpās, bet, ja cilvēks zina, kas te notiek, un tomēr noliedz, tad gluži vienkārši tas nav tas, ar ko viņš var piepildīt savu būtību.

Pirmie, kam «Baltā māja» kļuva par tikšanās vietu, bija pensionāri. Meklējām iespējas izveidot nodarbību tīklu ar lētākiem resursiem, tas nozīmē, ka lektori un pasniedzēji pie mums strādā sabiedriskā kārtā, neprasot atlīdzību. Pusotra gada laikā «Baltās mājas» telpas, ja tā var teikt, ir piepildītas, noslogojums ir samērā liels.

— Pielāuj, ka sabiedriskā fonda vadīšana prasa ļoti daudz laika un enerģijas, jo tavs pamatdarbs ir Līvānu ģimnāzijā. Kāpēc tu tomēr dari šo darbu, un kas tevi gandrīz?

— Man ir vairākkārt uzdots šis jautājums, taču es nevaru uz to atbildēt. Fondā es lielu algu nesaņemu, vēl vairāk —

IRĪNA KULITĀNE, konkursa «Radoša sievietē laukos» 2000. gada laureāte, Līvānu fonda «Baltā māja» direktore un viena no tā dibinātājām, Līvānu ģimnāzijas pedagoģe.

Dzimusi Igaunijas pilsētā Valgā, tur dzīvojusi līdz 4 gadu vecumam. Mācījusies Cēsu rajona Liepas pamatskolā, Rīgas pedagoģiskajā skolā, Liepājas Pedagoģiskajā institūtā.

Piemīt Strēlniekiem raksturīgā neatlaidība un mērķtiecība. Zināmā mērā piemīt pat pedantisms, kas neļauj iesākt darīt pavisam. Pati sevi uzskata par darbholiķi, taču šo īpašību neizjūt kā apgrūtinājumu, jo, ja darbs patīk, ir ar mieru to darīt 24 stundas diennaktī.

Smaidīga, sirsnīga, neuzspēlēta. Atstāj tāda cilvēka iespaidu, kas necenšas izpatikt vai izlikties labāks nekā ir patiesībā.

divarpus gadus nostrādāju brīvprātīgi. Jā, es varu atzīties, ka ir bijuši brīži, kad mani ir sāpinājuši cilvēki, kas «stāvējuši» ļoti tuvu «Baltajai mājai», tad gan esmu domājusi — kāpēc man to visu vajag? Tomēr man to vajag. Nedomāju, ka esmu neaizstājama, taču ceru, ka arī cilvēkiem, kas uz šejieni nāk un kas šeit strādā, ir svarīga mana klātbūtne. Nevaru aiziet, aizverot durvis aiz sevis, jo lielā mērā esmu pienākuma cilvēks. Ja man šodien pateiktu — viss, «Baltā māja» var arī tātad vadīt kāds cits, ko pilnīgi pie-lāuju, es pat nezinu, ko es darītu. Droši vien dibinātu citu organizāciju! Man patīk pats radišanas process. Nevaru iedomāties, ka «Baltā māja» būs pilnīgi un galīgi «pabeigta», nodarbības un telpas saplānotas, viss it kā pats no sevis notiks. Smeļoties parasti saku, ka būvēju sev laimīgas vecumdienas. Līdz tam laikam šeit, jācer, būs aprūpes iespējas un daudz dažādas nodarbības, ar kurām aizpildīt savu brīvo laiku.

Kas man dod gandarījumu? Kad atnāk pavisam vienkāršs onkulis, kuram esmu palīdzējusi, un noskūpst man roku. Es nejutos to pelnījusi, taču man šī vienkāršā pateicība ir svarīgāka nekā vēsi godaraksti, jo tā ir cilvēcīga. Gandarījums ir arī saņemt paziņojumu, ka piešķirts finansējums projektam. Tas nozīmē, ka strādāts nav velti. Mana mamma, viņa gan nedzīvo Līvānos, ilgu laiku uz manu darbošanos raudzījās samērā skeptiski, līdz kamēr uzaicināju viņu sagaidīt Jauno gadu «Baltajā mājā», kur bija pulcējušies ļoti dažādi cilvēki, mani domubiedri. Pēc tam viņa man atrakstīja vēstuli, un tas bija brīdis, kad izjutu mamma sapratni un atbalstu. Tas man ļoti daudz nozīmē.

— Darbošanās sabiedrības labā droši vien paņem arī dažu labu vakara stundu, kuru varētu veltīt saviem mīļajiem. Kā tavu darbošanos uztver ģimene?

— Ģimēni esmu apdalījusi ļoti, jo «Baltajā mājā» esmu gandrīz katru vakaru un arī mājās domāju par darbu, taču savu aizņemību cenšos kompensēt ar neviltoziem un interesantiem mirkļiem, kas veltīti tieši viņiem. Sevi mierinu ar pretargumentu, ka galvenais nav kvantitāte, bet gan kvalitāte. Aizbraucam pie dabas, uzspēlējam kādu spēli vai palasām pasaku, aprunājamies vienkārši tāpat. Arī mans vīrs zināmā mērā ir brīvprātīgais darbinieks «Baltajā mājā», daudzas lietas te tapušas ar viņa gādību un padomu. Neteiktu, ka tuvinieki ir sajūsmā,

● Irina (pirmā no labās) kopā ar vīru Daini, mammu Ilgu un meitām Līvu un Martu. Foto no I.Kulitānes personiskā albuma

bet tajā pat laikā viņiem ir svarīgs tas, ko es daru. Lai gan arī mani bērni ne vienmēr rīkojas tā, kā gribētos man, tomēr es priecājos, ka viņi prot pieņemt apkārtējos kā līdzvērtīgus cilvēkus. Viņi nešausminās par invalīdiem, jo ir pieraduši šos cilvēkus redzēt.

— Vai tevi uz Līvāniem atveda liktenis?

— Tiesi tā. Es ticu liktenim, jo savulaik, braucot cauri Līvāniem, es pie sevis nodomāju — cik neinteresanta pilsēta, te es nekad negribētu dzīvot. Rezultātā es te dzīvoju un manas domas par pilsētu tagad ir pilnīgi citādas. Savu vīru satiku, kā pati smejos, Latvijas vecākajā vietā — Jersikā. Piedzima meita Līva, kurai centos būt paraugmāmiņa, lai gan liekas, ka otrie bērni izaug daudz mierīgāki, jo pats esi mierīgāks un zini, kas notiek. Mācījos Liepājas Pedagoģiskajā institūtā, audzināju meitu, strādāju tagadējā ģimnāzijā par logopēdi un vēl nokārtoju autovadītājas eksāmenus.

— Gandrīz vai pašai nezina, esi izvirzīta par vienu no «Lauku Avīzes» konkursa «Radoša sievietē laukos» šī gada laureātem. Tikko atgriezies no svinīgā pasākuma, kurā tika suminātas 17 Latvijas radošās sievietes. Ko tas nozīmē — būt sievietei, būt laukos un būt radošai?

— Vēstuli konkursam uzrakstīja mana kolēģe Ilga Driksne, pati par to neko nezina. «Baltās mājas» meitenes man to pateica pāris dienas pirms tam, kad saņēmu paziņojumu par manu izvirzīšanu laureātes godā. Mana reakcija, protams, bija pārsteigums, taču svarīgākais, ka mani novērtēja savējie. Izlasīju arī vēstuli, ko kolēģes bija sūtījušas konkursam, un sapratu, ka nejutos to pelnījusi. Vienkārši es daru to, ko es daru. Ne jau tāpēc, lai kādam kaut ko pierādītu vai izceltos. Taču par konkursu es priecājos, žēl, ka laureātes nekļuva visas dalībnieces. Nevar jau tā izvērtēt — tu esi labāka, bet tu — ne tik laba.

Būt radošai, tas nozīmē būt darbīgai, būt sabiedrībā. Tas nozīmē dzīvot par visiem 100 procentiem, pilnvērtīgi. Nevar dzīvot uz pusslodzi, dzīve prasa tevi visu, un radošai sievietei jāvar šo noteikumu realizēt. Ir grūti, ir brīži, kad negribas, taču ir jāvar. Arī man ir šādi brīži, ne paši gaišākie. Varbūt kāds var teikt — es varu iztikt viens, bez šī drošā pleca, taču man neatsverams ir atbalsts, ko sniedz

mana ģimene, vīrs, vecāki, kolēģi skolā un «Baltajā mājā», cilvēki, par kuriem tu zini — viņi tevi saprot, lai arī to nepasaka krāšņos teikumos. Pie gultas pastāvīgi turu dažas grāmatas, kuras reizēm palīdz salikt pa plauktiņiem savu iekšējo pasauli — Bībele, pasaku grāmata, kāds eksemplārs nopietnās, kāds — vieglās literatūras. Vados pēc tābrīža iekšējās izjūtas. Pēdējā grāmata, kuru izlasīju, bija «Kaija vārdā Džonatans Livingstons», kas ir it kā par kaijām, bet īstenībā par katru no mums. Jebkuram var uzņemt tādi brīži, kad šķiet, varbūt šajā vietā un laikā bez manis var iztikt. Kad es izlasīju šo grāmatu, sapratu, ka ne. Katrs no mums ir savā vietā un tieši tajā laikā, kad vajag. Nav tāda spēka, varas vai sabiedrības, kas prastu pateikt vienīgo, objektīvo vērtējumu mums katram, taču man liekas, ja esi rīkojies saskaņā ar savu sirdsapziņu, nevienam nedari pāri, tad tu esi savu sūtību attaisnojis.

Man ļoti patīk būt pie jūras. Jūras kras-tā es jutos tā, kā es nejutos nekur citur. Neizskaidrojama labsajūta, varbūt iepriekšējā dzīvē esmu bijusi zivs? Liela, plaša un varena ir jūra. Reizēm barga un nežēlīga, bet vai mēs, cilvēki, esam savādāki?

— Kādu tu veido savu personīgo māju, savas ģimenes pavardu?

— Māju ceļam jau 12 gadus. Mēs nesam trūcīgi, bet neesam arī turīgi, tādēļ grūti klājas ar mājas pabeigšanu. Visu darām ļoti lēnām, tikai paši saviem spēkiem, taču es nesūdzos. Mums ļoti daudz palīdz vīrs, taču gan pieskatot meitas, gan ar mājas celtniecību saistītajos darbos. Jau ir izstrādāts plāns apkārtnes labiekārtošanai, pamazām gatavojos to īstenot. Žēl, ja kaut kas no stādītā neieaug, bet ir arī prieks par to, kas iesakņojas. Pavasarī patīk parušināties savā dārziņā. Gribētos visu pabeigt ātrāk, lai varu atnākt no darba un atpūsties, taču māja — tā ir arī kurināšana, malkas gādāšana, zāģēšana, jo, ja gribi, lai mājā būtu silti, tad nekādu brīvdienu nav. Sava māja — bērniem tā ir liela priekšrocība, jau no mazotnes viņi ir saistīti ar māju, ar kaut ko savu. Man ļoti svarīga ir ģimene, un nozīmīgākie brīži saistās tieši ar to, ar bērnu piedzimšanu. Piepildījums jau nebeidzas brīdī, kad bērns nācis pasaulē, piepildījums — tā ir visa dzīve. Ja bērns pienāk klāt, apliek rociņas ap kaklu un pasaka, ka mīl tevi — tā ir vislielākā laime.

Tava veselība

Levadīts sirds veselības gads

2000. gadu Pasaules veselības organizācijas pārstāvēniecība Latvijā ierosinājusi nosaukt par sirds veselības gadu.

Kādēļ tas saistīts tieši ar sirds veselību? Piemēram lai kalpo fakts, ka Latvijā mirstība sirds slimību dēļ pārsniedz 55 procentus no visiem nāves gadījumiem, Rietumeiropā tikai 35 procentus. Kā parags parasti kalpo arī Somijas pieredze, kur septiņdesmitajos gados no sirds slimībām mira visvairāk pasaulē. Somijā tika uzsākts mērķtiecīgs darbs ar cilvēkiem, izglītojot, parādot un pastāstot, kā savu dzīvi darīt veselīgāku, precīzi sakārtojot sirds slimību diagnostikas un ārstēšanas sistēmu. 25 gadu laikā šajā Eiropas valstī mirstība no sirds slimībām samazinājās par sešdesmit procentiem. Šogad līdzīgs projekts tika uzsākts arī Latvijā, tā gavenais mērķis — mainīt pacientu attieksmi pašiem pret savu veselību, aicināt un pārliecināt rūpēties par to. Tieši mūsu dzīvesveids lielā mērā veicina saslimšanu un pāragru aiziešanu no dzīves. Sirds veselības gada laikā tiks rīkotas dažādas akcijas, starptautiskā pretsmēķēšanas diena, Pasaules garīgās veselības diena, veco ļaužu diena, adipozitātes diena ar ķermeņa masas noteikšanu un dietologu konsultācijām par veselīgu uzturu. Ģimenes ārstu izglītošanai notiks vairāki semināri visā Latvijā. Darbosies starpministriju veselīga uztura padome, kas pārbaudīs pārtikas produktus un piešķirs veselīga uztura uzlīmi.

Sāksim ar aptiekām

Aptuveni puse Latvijas aptieku ir iesaistījušās CINDI projektā, kas piedāvā iedzīvotājiem dažādus uz sirds veselības profilaksi orientētus pasākumus un izglītojošas akcijas. Diemžēl neviena no

mūsu rajona aptiekām šajā projektā nav iesaistījušies, taču daudzās tiek piedāvāti tādi pakalpojumi kā asinsspiediena mērīšana, cukura līmeņa asinīs noteikšana, kā arī pirmā konsultācija. Bez maksas izmērīt asinsspiedienu var Preiļu Lauvas aptiekā (Tirgus laukumā 3), citur par pakalpojumu iekasē nelielu samaksu. Lauvas aptiekas farmaceite Veneranda Krotova «Novadniekam» pastāstīja, ka asinsspiedienu aptiekā var izmērīt jau trīs gadus, iedzīvotāju atsaucība ir liela. Savukārt SIA «Med Serviss P» Līvānu aptiekas Preiļu filiāles (Krāslavas ielā 1) farmaceite Evģenija Boreiko sacīja, ka problēmas ar spiedienu esot katram otrajam, pie tam, ir lielas nobīdes uz vienu vai otru pusi. Ja kādam spiediens «uzlecis» pārāk augstu, aptiekas darbinieces prom vis nelaižot, tiek piedāvāts kāds spiedienu normalizējošs medikaments, taču vairumā gadījumu pacientiem iesaka griezties pie ārsta. Diemžēl, nesakārtotā medicīniskās aprūpes sistēma un iedzīvotāju zemais dzīves līmenis bieži

— cilvēks atskāks iet uz polikliniku, jo vizīte neizbēgami saistīta ar izdevumiem. Līvānu Zaļajā aptiekā (Rīgas ielā 64) asinsspiedienu ir iespējams izmērīt jau

Kas jāzina par sirdi

Regulāri saraujoties, sirds muskuļi ar noteiktu spiedienu izsviež asinis lielajā artērijā — aortā. Pa tās zariem asinis nogādā skābekli un barības vielas visiem orgāniem. Riska faktoru letē mē asinsvadi kļūst trausli, neelasīgi, tos viegli var nosprostot trombs. Tas var izraisīt:

- ◆ sirds išēmisko slimību, kas izpaužas kā stenokardija ar sāpju lēkmēm un paslīktinātu asinsriti;
- ◆ miokarda infarktu — pēkšņu audu bojājumu sirds muskuļi, kādā tā vietā pārtrūkstot asinsapgādei;
- ◆ cerebrovaskulārās saslimšanas — galvas smadzeņu slimības.

Iedzimto sirdskaišu biežums ir 8 — 10 procenti no katriem 1000 dzīvi dzimušajiem (no gada laikā Latvijā dzimušajiem 20 000 bērniem 200 ir piedzimuši ar iedzimtām sirdskaitēm).

Pavisam	Mirstība uz 100 000 iedzīvotāju					
	Latvija	Igaunija	Lietuva	Somija	Vācija	Zviedrija
Virieši	1688	1588	1450	1021	951	806
Sievietes	856	798	742	563	566	509
Sirds asinsvadu slimību dēļ						
Virieši	847	770	680	464	412	377
Sievietes	495	460	451	258	262	217

sešus gadus. Aptiekas vadītāja V. Muce-niece piekrita viedoklim, ka problēmas ir lielākajai daļai iedzīvotāju, taču farmaceiti šajā gadījumā nedomā aizstāt ārstus, viņi ir galavi veikt profilaksi un brīdināt cilvēku, ja nepieciešams ārsta padoms, kamēr vēl slimība nav kļuvusi hroniska.

Daži fakti pārdomām

- ◆ Iedzīvotāji uzturā lieto pārāk daudz tauku, vārāmo sāli, dzīvnieku valsts olbaltumvielas, cukuru, alkoholiskos dzērienus un kafiju, kas veicina sirds asinsvadu sistēmas slimību attīstību.
- ◆ Smēķētāji kļūst aizvien jaunāki — 15 gadu 39% — zēnu — 26% meiteņu.

◆ Pieaugšie pievērš pārāk maz uzmanības fiziskajai aktivitātei: 30 minūšu nodarbības divas reizes nedēļā nen-

drošina nepieciešamo slodzi. ◆ Līvānu slimnīcā 1999. gadā visaugstākā saslimstība reģistrēta no sirds un asinsvadu slimībām, kas sastāda 24 procentus no ārstēto slimnieku skaita.

◆ Visaugstākā mirstīga 1999. gadā Līvānu slimnīcā bijusi no sirds un asinsvadu slimībām — 40 procenti no mirušo skaita.

Kāda ir jūsu ķermeņa masa?

Statistika liecina, ka tikai 53,8 procentiem Latvijas iedzīvotāju ir normāls svars, liekais svars ir 28 procentiem, bet no aptaukošanās cieš 14 procenti. Tas veicina dažādu slimību, tajā skaitā arī sirds un asinsvadu slimību straujāku attīstību. Pēc Pasaules veselības organizācijas 1995. gada klasifikācijas par cilvēka ķermeņa masu spriež pēc masas indeksa. To aprēķina, dalot divus rādītājus — ķermeņa svaru (kg) ar auguma garumu kvadrātā. Piemēram, augums — 170 cm, svars 70 kg: masas indekss = 24,2221.

Pirms sākt diētu ķermeņa masas samazināšanai, pārbaudiet, vai tas tiešām nepieciešams. Ķermeņa masas indeksam ir šādas robežvērtības:

- ! 18,5-24,99 — normāls svars;
- ! 25-29,99 — liekais svars;
- ! virs 30 — aptaukošanās

Nekad nav par agru atmest smēķēšanu

Smēķēšana ir viens no nopietnākajiem SAS (sirds un asinsvadu slimību) riska faktoriem. Nikotīna lietošanas tūlītējās sekas ir paātrināta sirds darbība, paaugstināts asinsspiediens un asinsvadu sašaurināšanās. Asinis samazinās skābekļa daudzumu, palielinās artēriju apkaļķošanās un trombu veidošanās risks, kas izraisa sirdslēkmes un insultus. Nikotīna lietošana rada spēcīgu atkarību, medīķi uzskata — pacients ir ļoti atkarīgs, ja smēķē 30 minūšu laikā pēc pamošanās vai pirms gulētiešanas. Katrs otrs smēķētājs, kas smēķēšanu uzsāk jaunībā un smēķē visu mūžu, nomirst no slimības, kas saistīta ar tabakas lietošanu, puse nomirst vidējos gados, nesasniedzot 70 gadu vecumu un zaudējot vidēji 22 gadus no normāla mūža ilguma.

Smēķēšana nogalinājusi:

◆ 100 miljonus cilvēku 20. gadsimtā. 2002. gadā smēķēšanas izraisīto nāves gadījumu skaits pārsniegs HIV, tuberkulozes, auto negadījumu, pašnāvību un slepkavību kopējo skaitu.

Nekad nav par vēlu atmest smēķēšanu

Atmetot smēķēšanu:

- ◆ risks saslimt ar sirds un asinsvadu slimībām viena gada laikā samazinās par 50 procentiem, pat pēc pirmās nesmēķēšanas dienas sirdslēkmes rašanās iespējamība samazinās;
- ◆ samazinās vēža risks, salīdzinot ar cilvēkiem, kas turpina smēķēt;

◆ 5-6 cilvēkus Latvijā ik dienas (2000 cilvēkus gadā), pasaulē katru dienu tabakas lietošana izraisa 10 000 nāves gadījumu.

Smēķēšana izraisa:

- ◆ 50 procentus no visām novēršamām nāvēm, no kurām puse ir sirds un asinsvadu slimību izraisītās nāves;
- ◆ insultu (15 procenti no visiem letālajiem insultiem ir saistīti ar smēķēšanu);
- ◆ sirds mazspēju;
- ◆ hipertensiju (paaugstinātu asinsspiedienu);
- ◆ hronisku bronhītu 50 procentiem smēķētāju;
- ◆ hronisku obstruktīvo plaušu slimību 90 procentiem smēķētāju, kurai raksturīga lēni progresējoša, neatgriezeniska norise;
- ◆ plaušu vēzi 90 procentiem smēķētāju, kas ir biežākais no ļaundabīgajiem audzējiem vīriešiem (1000 cilvēku gadā);
- ◆ pasīvajiem smēķētājiem par 20 — 30 procentiem palielinās iespēja saslimt ar plaušu vēzi, kā arī mirt no sirds un asinsvadu slimībām.

- ◆ 30 gadu vecumā, gandrīz pilnībā tiek likvidēts smēķēšanas izraisītais agrīnās nāves risks;
- ◆ tiek atgūta pilnvērtīga garša un smaržas sajūta;
- ◆ jūs ietaupīsiet naudu uz cigarešu un veselības aprūpes rēķina;
- ◆ iegūsiet svaigāku elpu un labāku gaisu mājās un automašīnā.

Faktori, kas paaugstina risku saslimt ar sirds un asinsvadu slimībām:

- ◆ **Holesterīna līmenis asinīs.** Ekonomisku apsvērumu dēļ iedzīvotāji uzturā lieto pārāk daudz tauku un miltu izstrādājumu, kas rada paaugstinātu holesterīna līmeni asinīs, kas savukārt rada izgulsnējumus uz asinsvadu sienām. Šiem pacientiem raksturīgs mazkustīgs dzīvesveids un palielināts svars, kas rada papildus slodzi sirdij.
- ◆ **Paaugstināts asinsspiediens** (augstāks par 140/90 mm Hg) pakāpeniski bojā asinsvadus, attīstās ateroskleroze, rodas pārmaiņas sirdī. To veicina pastāvīgs stress. Paaugstināts asinsspiediens novērots aptuveni 50,1 procentam vīriešu un 40,3 procentiem sievietēm. Spiedienam ir tieksme paaugstināties, pieaugot vecumam, kas izskaidrojams ar stresa panesamības un ar uzturu uzņemtās liekās vārmās sāls izvadīšanas mehānismu novājināšanos. Svara samazināšana dod asinsspiediena pazeminājumu uz katru zaudēto kilogramu ķermeņa masas attiecīgi 1,5-2,5 mm Hg, vārmās sāls daudzuma samazināšana uzturā par 1 tējkaroti — 5/3 mm Hg. Dārzenus un augļus divkārt palielināts daudzums uzturā dod asinsspiediena pazeminājumu 7/3 mm Hg. Svarīgi ir ierobežot piesātināto tauku daudzumu, tas dod holesterīna pazemi-

nāšanos vidēji par 6 procentiem.

◆ **Palielināta ķermeņa masa** (indekss virs 25). Biežāk no tās cieš cilvēki vecumā virs 50 gadiem — 53,6 procenti vīriešu un 56,3 procenti sievietes.

◆ **Smēķēšana.** Smēķē aptuveni 45 procenti vīriešu un 20 procenti sievietes.

Veselības uzlabošanai nepieciešams veselīgs uzturs un dzīvesveids, fiziskas aktivitātes. «Vingrot var katrs, nav jāiet uz treniņzāli, nav jāpērķ dārgas drēbes. Vasarā daudzi izkustas savā dārzā, bet ziemā īpaši pensionāriem kustību ir par maz», atklājot Sirds veselības gadu sacīja valsts prezidente V. Viķe-Freiberga.

Runā arī skaitļi

Pēc Pasaules veselības organizācijas datiem Latvija atrodas pirmajā vietā starp Eiropas valstīm ar visaugstāko sirds un asinsvadu slimību procentu iedzīvotāju vidū. Ir veikti procentuāli aprēķini veselības aprūpes finansēšanai no iekšzemes kopprodukta. Latvija tajos ievērojami atpaliek no vidējā rādītāja Centrāleiropas un Austrumeiropas postsociālisma valstīs, tostarp arī no Igaunijas, Lietuvas, Tadžikistānas, Ukrainas, Baltkrievijas un Gruzijas.

Veselības veicināšanas centrs aprīļa pēdējo nedēļu pasludinājis par veselības nedēļu visā Latvijā, kas norisināsies ar devīzi «Viss tavai sirdij, viss tavai veselībai».

Lappusi sagatavoja Ginta Kraukle

Nogaidīšanas periodā

Līvija Rancāne

Sākums 1. lappusē.

Dace ir zooloģe, bet Tālivaldis savā laikā ieguva specialitāti autosaimniecības aprūpēšanai. Abi ar augstāko izglītību. Tālivalža specialitāte vairs nav tik pieprasīta. Dace darbu atradusi. Nodarbojas ar mākslīgo apsēklošanu, bez tam viņas ziņā lopu pārraudzība, par ko algu maksā pagasts. Kad abi aizbraukuši uz Jelgavu, uz Daces fakultātes jubilejas vakaru Latvijas Lauksaimniecības universitātē, viņa bijusi no tām ļoti nedaudzajām kursa absolventēm, kuras strādā savā specialitātē.

Komforta minimums sievietēm

Jaunajiem Saulītēm savulaik bija dzīvoklis Kastūrē, bet Tālivalža vecāki dzīvoja savā mājā. Pēc abu pušu vienošanās notikusi brīvprātīga apmaiņa ar dzīves vietām. Tālivaldis ķeries pie mājas pārbūves un iekārtošanas, kā tagad mēdz teikt, atbilstoši Eiropas standartiem. Agrāk nepdzīvotajā mājā ierīkota viena istaba, izplānota arī paplašināšana.

Tālivaldis nepieder tiem vīriešiem, kam pilna māja ar dzelzītiem — traktoriem, mašīnām, un kuri ģimenes sievietes nostrādāšanu nemehanizētā darbā uzskata par pašsaprotamu lietu. Dace var priecāties par moderni iekārtoto virtuvi, kur viss domāts tam, lai ēdiena gatavošana būtu patīkams process. Ir veļas automāts.

— Redziet, tagad laukos uzņēmējam, ja sevi varu tā nosaukt, galvenais ir — laiks, — saka Tālivaldis. — Līdz ar to viņam vajadzīga laba mašīna, kura nesagādātu galvas sāpes. Tas pats laika organizēšanā viņai būtu jāpārņem ar mājās darbiem, kaut vai ar lielo veļas dienu ik nedēļas? Mazgāt drēbes ar vienkāršu mašīnu un skalot dīķi. Plus puņķi, asaras un

visādas slimības. Tāpēc katram jāsaprot, ka ir tāds komforta minimums un jācenšas savām sievietēm to nodrošināt.

(«Novadnieka» korespondente šajā brīdī nenocietās un klātesošajai Rušonas pagasta izpilddirektorei Annai Zalānei ierosināja šo vīru uzaicināt uz pagasta sieviešu kluba nodarbībām, lai rosinātu viņas vairāk domāt un mīlēt sevi. Jau bija uzaicināts, teica Anna Zalāne.)

Sievai līdz ar to vairāk brīva laika un viņa katru gadu mācoties kādosursos. Ar sev raksturīgo humoru Tālivaldis saka, ka tagad Dace, braucot mašīnā, vairāk skatoties uz krūmiem, nevis uz ceļu. Tāpēc, ka tagad mācoties klūdziņu pinēju kursus, un katrs kārkls tiek novērtēts no derīguma viedokļa. Aizpērn mācījusies mākslīgo apsēklotāju kursos Valmierā, pērn, lai iegūtu attiecīgu sertifikātu, apmeklējusi pat divējus kursus — Lūznavā un Bebreņē.

Ar bankām kā ar bitēm, nekad neko nevar zināt

Atgriežoties pie nopietnāka tona, Tālivaldis Saulītis tika lūgts pastāstīt par sadarbību ar bankām, vai tāda ir.

Zemnieka pieredze ar kredītu ņemšanu veidojusies jau no tiem laikiem, kad aizdevumā izsniegta nauda ar Ļeņina attēlu. Tas bija labs kredīts, tagad uzjautrinās Tālivaldis. Kritās naudas vērtība, un parādu atdot bija viegli. Tomēr «Bankas Baltija» vadītāji vis nebijuši ar pliku roku ņemami, pēc pāris gadiem piesūtījuši rēķinu par 75 latu atdošanu. Ko darīt, samaksājis.

Pašlaik paņemts kredīts no bankas apgrozāmajiem līdzekļiem. Tagad es vismaz zinu, ko ar banku runāt, saka Tālivaldis. Iepriekš jāapsver savas iespējas. Uzreiz nevajag grābt daudz, tos, kuri vēl tikai domā par sakaru dibināšanu ar bankām, māca Tālivaldis. Jāņem tāds aizdevums, par kuru esi

pārliecināts, ka spēsi atdot. Fakts arī tāds, ka bez bankas kredītiem neiztik. Un arī iepriekš jāpieminēto dārkopību Tālivaldis saka, ka vispirms jādodas uz banku ar šo ieceri un jābūt drošam, ka tā atbalstīs. Ko nevar celt, to nevar nest. Ogulāju ražu var plānot pēc pāris gadiem, bet, ja banka dos kredītu tikai uz vienu gadu, neņems vērā, ka nozare ir īpatnēja, tad nav ko sākties, spriež zemnieks.

Audzēs krokodilus vai cidonijas

Pie Tālivalža mājām ziemo tēva bišu drava. Varbūt vērts pievērsties biškopībai, jo pērn medum bijusi laba cena, apcer Tālivaldis, kaut arī pašam ir alerģija pret bišu kodumiem. Audzēsīm kaut krokodilus, ka tikai nesīs peļņu, ar jaunībai piemītošu drosmi apgalvo «Graudupes» īpašnieks.

Ceļā pie Saulītēm no katra pakalna, bet Grebežu kalns, kā izpētījis Tālivaldis, ir pats augstākais visā pagastā, apjūsmojām Rušonas pagasta ainavas, bet nolaižoties no tiem, pūtām par tām kupeņām, kas nogāžu likumos sakrājas ziemās vai šķīdoņa laiku. Tālivaldis stāstīja, ka dažreiz līdz šosejai jābrauc ar traktoru, kam pievienota sniega raušamā lāpsta. Pērnajā ziemā patiešām bijusi tāda reize, kad puteņa dēļ pat ar traktoru neticis līdz lielajai šosejai. Vai nu dīkā sēdēt? Pa piespiedu ziemošanas dienām sameistarojis bērniem divstāvu gultiņu. Otrā stāva gulētājam ierīkota drošības siksnā, lai nenoveļas. Tomēr turpmāk ar puteņiem joki mazi, jo dēlam sākas skolas gaitas. Tagad Jānītis tiek vadīts uz nodarbībām sagatavošanas klasē, pirmajās klasēs arī vadādot, bet pēc tam būšot

Ne daudz ne maz — astoņi kilometri. Būdami Rušonas pagasta iedzīvotāji, dēlam izvēlējušies skolu Aglonā. Sekojam ģimenes tradīcijām, saka Tālivaldis uz jautājumu, kāpēc piekrišana nav dota

vietējai skolai. Tur mācījies pats, zināmi visi skolotāji, ienākot skolā, vienmēr jūtoties kā mājās. Jānis esot komunikabls čalis, par dēlu saka tēvs, un nebūšot slikti, ka draugu būšanu nodibināšot arī ar kaimiņu pagasta puikām.

Tālivaldis tālākā sarunā nolasa īso kursu par rukšu barošanas veidiem un to ēdienkarti. Atspēko žurnālista uzskatu, ka arī to cūku, kas ēdinātas tikai ar sauso barību, gaļa nebūt neizkūst taukos un nepazūd uz pannas bez pēdām. Viņš saka, ka gaļas kvalitāti ietekmē finiša (kāds interesents termins cūkkopībā) barība, tas ir, ēdiens pirms kaušanas.

Dace aizbrauc uz skolu pēc dēla, bet Tālivaldis cienā ciemiņus. Ar pašu medu. Ar atsvaicinoši garšojošām, pašu kaltētām cidonijām, to sulu. Graudupes saimnieks ir pārliecināts, ka arī šāda produkcija var dot ienākumus, jo kurš no laba prāta grauztu krāsainas želejveidīgas importa sintētiskās gumijas vai citus ķīmijas brīnumus, ja veikalā būtu pašu zemnieku audzētu, cukurotu, žāvētu zeltainu cidoniju šķēlītes? Galvenais — arī tālajam Latgales zemniekam vajadzīgs kāds atbalsts, ne tikai Rīgas «lielajiem» zēniem ar firmām, saka Tālivaldis.

— Esam nogaidīšanas periodā, — stāstīto rezumē Tālivaldis Saulīte.

— Kārtīgi jāpārdomā, pie kā ķersimies pa istam. Uz gaišo nākotni neceram, tā būs vien jārada pašiem. Bet reizē jāpaaugstina savas dzīves standarti.

□ □ □

Ko tur slēpt, tos pāris soļus no mājas sliekšņa līdz redakcijas mašīnai lavijāmies, bailīgi šķielējot uz milzīgo briesmoni, kas klusējot neatlaidīgi no visa spēka ar krūtīm triecās pret savu nožogojumu. Spēcīgā bulterjera nodoms bija nepārprotams, — iecirst zobus kurā no svešajiem cilvēkiem, kas tik bīstami tuvu bija viņa dievintājam saimniekam. Šādu niknuma pakāpi vēl nebija nācies redzēt nevienam zemnieku māju sargam.

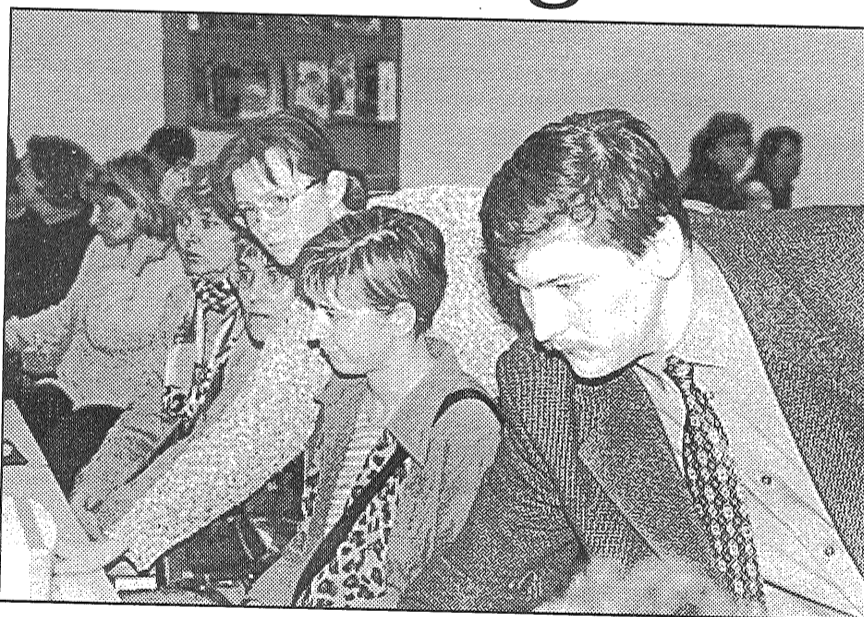
Vidzemnieki Latgalē

Līvija Rancāne

Preiļu rajonā divas dienas uzturējās Cēsu rajona skolu direktoru vietnieki audzināšanas darbā. Pirmās dienas novakārē ciemiņi pēc iepazīšanās ar Līvāniem ieradās Preiļos. Viņus laipni uzņēma rajona bērnu un jauniešu centrs, kurā Cēsu skolotāji arī nakšņoja uz līdzi paņemtiem matračiem. Centra direktore Aija Caune kļiedēja «Novadnieka» bažas par šādiem pieticīgiem apstākļiem, ka tāda esot bijusi Cēsu pedagogu vēlēšanās. Viņiem esot pašiem savas ceļošanas tradīcijas. Cēsnieki bērnu un jauniešu centra darbinieku pavadībā apmeklēja keramiķa Polikarpa Čerņavskas māju muzeju, kur klātienē redzēja keramiķa Jāzepa Caica darbošanos. Pēc tam izbaudīja vakara noskaņas Preiļu ielās un parkā.

Otrajā dienā Cēsu rajona skolu direktoru vietnieki ieradās Preiļu Valsts ģimnāzijā, kur tikās ar direktoru Jāni Eglīti un direktora vietnieci audzināšanas darbā Līgiti Pauniņu. Visai ieinteresēti ciemiņi noklausījās īsu ekskursu ģimnāzijas veidošanas vēsturē un direktora stāstīto par vairākiem izšķirošiem momentiem, kuros tika noteikta skolas tālāka virzība, raksturs, mērķi. Plašu informāciju par ģimnāzijas audzēkņu audzināšanas jautājumiem, saturīgo ārpustekstus dzīvi sniedza Līgiti Pauniņa.

Bija redzams, ka ciemiņiem nākas atnest stereotipus par sūnciemiešiem un viņu «Sūnu ciemu». To liecināja jautājumu raksturs: Vai jūsu skolā ir interneta pieslēgums? Ja Preiļos ir tik augsts bezdarba līmenis, kur pilsētas dome ņem līdzekļus skolas uzturēšanai? Un tamlīdzīgi.

● Cēsu rajona pedagogi Preiļu Valsts ģimnāzijā iepazīs ar reģionālo datorcentru. Foto: M. Rukosujevs

«Novadnieks» vēlējās uzzināt par Cēsu rajona pedagogu iespaidiem, un par tiem pastāstīja grupas vadītāja Marija Avotiņa, Cēsu bērnu un jauniešu centra audzināšanas darba metodiķe:

— Cēsu rajona direktoru vietnieki katru gadu dodas iepazīt kādu rajonu. Pērn kolēģus vedu uz Rēzekni, bet šogad izvēlējamies Preiļu rajonu. Vispirms apskatījām Līvānus, apmeklējām stikla fabrikas muzeju. Mūs patikami izbrīnīja lielais un daudzveidīgais stikla izstrādājumu klāsts. Pēc tam devāmies uz Līvānu ģimnāziju. Tā mūs pārsteidza ar savu lielo darba apjomu, daudzveidīgajām interesēm. Skolas pedagogi iepazīstināja

ar savām audzināšanas darba metodēm, dalījāmies pieredzē. Mēs esam bezgala gandarīti par to, kas notiek Latgales pusē. Es pati esmu nākusi no Preiļu rajona, no Rudzātiem, un esmu ieinteresēta saviem darbības biedriem parādīt, ka Preiļu rajonā cilvēki cītīgi strādā un dara labus darbus. Bijām ļoti priecīgi, ka arī Preiļu Valsts ģimnāzija piekrita mūs uzņemt.

Marija Avotiņa pastāstīja, ka ceļotāju grupa sastāv no Cēsu Valsts ģimnāzijas, Cēsu pilsētas ģimnāzijas un vēl 24 rajona skolu pārstāvjiem, bet pavisam Cēsu rajonā ir 42 vispārīgizglītojošās skolas.

Dienas otrajā pusē ciemiņi devās uz Aglonas baziliku.

Rajona pašvaldībās

Stabulnieku pagastā

■ 4. aprīlis, kad notika kārtējā pagasta padomes sēde, izvērtās par Jūrģu dienu Stabulnieku pagasta darbiniekiem. Pēc gadu ilgušā remonta durvis vēris Stabulnieku kultūras nams, izremontētajās telpās turpmāk darbosies ne tikai kultūras, bet arī pašvaldības darbinieki. Kultūras namā strādās arī Zemes dienests un bibliotēka, bet ēkā, kur remonta laikā mitinājās pagasta padome, turpmāk strādās Stabulnieku feldšeru — vecmāšu punkts. Pirmais sarīkojums kultūras namā norisinājās pēc izglītības darbinieku iniciatīvas — 7. aprīlī notika Dravnieku pamatskolas skolēnu projektu nedēļas noslēgums, kura tēma «Stabulnieku pagasta vēsture un kultūra».

■ Arī Stabulniekos aprīlis būs saistīts ar sakopšanas un labiekārtošanas darbiem, pastāstīja pagasta padomes priekšsēdētāja Monika Litvniece. Aprīlī plānots sakopt apkārtni pie sabiedriskajām pagasta ēkām. Daudzīvokļu māju apkārtnē talkas rīko māju vecākie, bet individuālo māju īpašnieki par tīrību un kārtību savos īpašumos atbild paši. Pagasts nolēmis vērsties pie īpašniekiem, aicinot nojaukt pussabrukušās būves, kādu pagasta teritorijā nav mazums.

■ Nodota privatizācijai 16 dzīvokļu māja, kas atradās pašvaldības pārziņā. Minētajā daudzdzīvokļu mājā mitinās galvenokārt Dravnieku pamatskolas skolotāju ģimenes. Pārējās Stabulnieku pagastā esošās daudzdzīvokļu mājas savulaik jau privatizētas par pajām.

G.Kraukle

Ko drīkst pārvest pār robežu

Ginta Kraukle

Latvijas Republikas Valsts robežsardzes un Valsts ieņēmumu dienesta Muitas pārvaldes vienošanās par robežsardzes un muitas darbības tehnoloģiju nosaka, kuras preces robežsargi ir tiesīgi laist pāri Latvijas robežai robežpārejas punktos. Par precēm, kuras netiek apliktas ar muitas nodokli «Novadnieks» lūdzta pastāstīt Valsts ieņēmumu dienesta Latgales reģionālās iestādes Preiļu nodaļas muitas priekšnieka vietnieku **Andri Ostrovski**.

Personiskās lietošanas priekšmets — lietots priekšmets, kas paredzēts fiziskai personai personiskai vai profesionālai lietošanai. Personiskās lietošanas priekšmeti netiek aplikti ar muitas un pievienotās vērtības nodokli. Tie ir:

- 1) apģērbs un apavi;
- 2) personiskās higiēnas priekšmeti;
- 3) personiskās rotaslietas;
- 4) foto, video un kinoaparātūra, kā arī tās piederumi, filmiņas un kasetes;
- 5) binokļi;
- 6) mūzikas instrumenti;
- 7) pārnēsājami datori, disketes un kompaktdiski;
- 8) diaporojatori un kinoprojektoru, kā arī

- to piederumi, filmiņas un diapozitīvi;
- 9) pārnēsājami radiouztvērēji;
- 10) pārnēsājamā atskaņošanas tehnika, kasetes, kompaktdiski;
- 11) pārnēsājami skaņu ieraksta līdzekļi un kasetes;
- 12) pārnēsājami televizori;
- 13) mobilie telefoni;
- 14) pārnēsājami radioteleksa aparāti (peidžeri);
- 15) pārnēsājamās rakstāmmašīnas;
- 16) bērnu ratiņi;
- 17) personiskā zinātniskās pētniecības aparātūra;
- 18) sporta, pārgājienu, medību un makšķerēšanas piederumi: teltis, velosipēdi, laivas, slēpes, tenisa, badmintona un golfa spēles piederumi, makšķeres, spinningi;
- 19) citi priekšmeti, kas nepieciešami fiziskajai personai personiskai vai profesionālai lietošanai.

Nemaksājot muitas nodokli, fiziskai personai ir atļauts ievest sekojošas preces noteiktos daudzumos:

- 1) alkoholiskos dzērienus:
  - negāzētu vīnu — līdz 2 litriem,
  - starpproduktus, raudzētos dzērienus un dzirkstošos vīnus — līdz 2 litriem vai citus alkoholiskos dzērienus — līdz 1 litram, vai

arī šajā apakšpunktā minētos alkoholiskos dzērienus sortimentā — proporcionāli nepārsniedzot iepriekšējo atļauju daudzumu.

2) vienu no minētajiem tabakas izstrādājumiem:

- līdz 200 cigaretēm,
  - līdz 20 cigāriem vai cigarellām,
  - līdz 200 gramiem smēķējamās tabakas,
  - visus minētos tabakas izstrādājumus, proporcionāli nepārsniedzot iepriekšminēto atļauto daudzumu.
- 3) alu — līdz 5 litriem;
  - 4) kafiju — līdz 1 kilogramam;
  - 5) bezalkoholiskos dzērienus — līdz 12 litriem.

Minētos alkoholiskos dzērienus, tabakas izstrādājumus un alu atļauts ievest personām, kas sasniegušas 18 gadu vecumu.

Iebraucot Latvijas Republikā, fiziskām personām ir tiesības, nemaksājot muitas nodokli, pārvest pāri robežai nekomerciāliem nolūkiem jebkuras preces un citus priekšmetus, kuru ieviešana nav aizliegta vai ierobežota, ja to kopējā muitas vērtība nepārsniedz 300 latus, turklāt vienāda nosaukuma preces un citus priekšmetus — ne vairāk par trim vienībām vai bez daudzuma ierobežojuma, ja to kopējā muitas vērtība nepārsniedz 15 latus.

POLICIJAS ZIŅAS (3. — 9. aprīlis)

■ 3. aprīlī saņemts iesniegums par to, ka Līvānu iedzīvotājs Sergejs L. ilgāku laiku dzīvo bez pieraksta. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 3. aprīlī reģistrēts iesniegums, ka 18. martā Līvānos, Lāčplēša ielā 25 mājās kāpņu telpā atrasts nepilngadīgais Jurijs V., kurš bija alkohola reibumā. Vecākiem sastādīts administratīvais protokols.

■ 4. aprīlī Pelēču pagasta Butleros nodega dzīvojamā māja, bojā gāja tās saimnieks Leonards C. Iespējams, ka aizdegšanās iemesls bijusi neuzmanīga rīcība ar uguni.

■ 4. aprīlī Preiļos, Jaunajā ielā 16 Aivars B. sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 4. aprīlī Sīļukalnā huligāniskas darbības izdarīja Pēteris U. Izteikts oficiāls brīdinājums.

■ 4. aprīlī Preiļu slimnīcā tika nogādāta Galēnu pagasta iedzīvotāja Anfisa B., kura slimnīcā mira. Nāves iemesls — saindēšanās ar alkoholu.

■ 4. aprīlī Līvānos, Rīgas ielā 95 Irēna V. nelikumīgi izmantoja elektroenerģiju. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 5. aprīlī Aglonas pagastā Leonīds B. ar automašīnu KAZ 4540 veda bērza papirmalkas kravu, kurai bija nepareizi norādīta pavadzīme rēķins. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 5. aprīlī Sīļukalna pagasta Saleniekos Kārlis N. alkohola reibumā sarīkoja ģimenes skandālu. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 6. aprīlī Preiļos, Kalnu ielā 3 Jānis U. nelikumīgi tirgoja alkoholiskos dzērienus. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 6. aprīlī Preiļos, Daugavpils ielā 23 *(daļa no rakstam)* tirgoja alkoholiskos dzērienus.

■ 7. aprīlī Preiļos, Upīša ielā 3 Valērijs K. izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 7. aprīlī Galēnu pagasta Lomos Vjačeslavs S. un Sergejs S. alkohola reibumā izdarīja huligāniskas darbības. Abi sodīti ar arestu uz 4 dienaktīm.

■ 7. aprīlī Saunas pagasta Slasteniekos Kārlis A. izdarīja huligāniskas darbības. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 7. aprīlī Preiļos, Viļānu ielā 4 Valentīna K. nelikumīgi tirgoja alkoholiskos dzērienus. Sastādīts administratīvais protokols, jāmaksā 200 latu sods.

■ 7. aprīlī Līvānos, Fabrikas ielā automašīnas VAZ 2107 vadītājs Vladislavs K. netika galā ar transportlīdzekļa vadību un ietriecās stāvošā automašīnā Toyota Celiaca. Bojātas automašīnas, cietušo nav. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 7. aprīlī saņemts iesniegums par to, ka Gunta D., kas dzīvo Līvānos, Pumpura ielā 4, nepilda savas nepilngadīgās meitas audzināšanas un izglītības pienākumus. Sastādīts administratīvais protokols.

■ 8. aprīlī Galēnu pagasta Marinskos Valentīna B. neievēroja suņu turēšanas noteikumus. Par to viņai sastādīts administratīvais protokols.

Preiļu rajona policijas pārvaldes informācija

CSDD informē

Speciālas braukšanas mācību atļaujas

No 2000. gada 1. aprīļa ir stājies spēkā Ceļu satiksmes noteikumu 157. punkts, kas nosaka, ka visiem, kas individuāli (bez autoskolas starpniecības) apgūst braukšanas mācību, ir jābūt speciālai braukšanas mācību atļaujai.

Lai individuālā kārtā apgūtu braukšanas iemaņas, līdz šim pietika ar auto braucēju izvietoto M burtu un līdzās braucošu vadītāju, kuram ir vismaz trīs gadu vadītāja stāžs. Dažkārt šādu situāciju izmantoja autovadītāji, kuriem par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem bija atņemtas tiesības vadīt transportlīdzekli, piemēram, par braukšanu reibumā. Līdz ar to pie stūres varēja sēdēt likumpār-

kāpējs, kurš atzīts par bīstamu ceļu satiksmē un kuram vadīt auto ir aizliegts.

Jaunā kārtība ļaus izvairīties no šādiem gadījumiem, jo, lai iegūtu braukšanas mācību atļauju, topošajam vadītājam būs jāsaņem medicīniskā ziņā, kura apliecina tā veselības stāvokļa atbilstību noteiktajiem prasībām. Ierodoties pie mācību atļaujas, vadītāju reģistrā arī tiks pārbaudīts, vai minētajai personai nav atņemtas transportlīdzekļa vadīšanas tiesības.

Mācību atļaujas ieviešana atvieglos arī ceļu policijas darbu, kontrolējot ap-

mācāmo vecumu. Jāatgādina, ka individuāli mācīties vadīt transportlīdzekli drīkst tikai apmācītāja klātbūtnē ne agrāk kā divus gadus pirms noteiktā vecuma sasniegšanas un tikai ar A1, A2, A, B1 un B kategorijas transportlīdzekļiem.

Mācību atļaujas jau no 27. marta var izsniegtas vadītāju apliecībās — Rīgā, Jelgavā, Liepājā, Talsos, Valmierā, Gulbenē, Rēzeknē, Daugavpilī un Jēkabpilī. Lai saņemtu atļauju, jāuzrāda pase vai dzimšanas apliecība, kā arī medicīniskā ziņā.

A.Strods,

CSDD Preiļu nodaļas priekšnieks

Preiļu rajona tiesā

Lidija Kirillova

Atkārtoti braucis dzērumā

17. martā tiesa izskatīja 1966. gadā dzimušā rožupieša Ivara Solas lietu.

1999. gada 6. jūnijā policija viņu aizturēja pie automašīnas stūres dzērumā, kad Ivars ar Ford Sierra brauca pa Rīgas ielu Līvānos. Jau 17. jūlijā viņš tika atkārtoti aizturēts braucot alkohola reibumā. Šoreiz tas notika uz ceļa Jersikas pagasta Upeniekos, kur vadītājs nepalaida pa galveno ceļu braucošo motociklu «Jawa-350». Notika sadursme, kuras rezultātā motociklists guva vieglus miesas bojājumus. Tiesā tika minēts, ka izelpojamajā gaisā tika konstatētas attiecīgi 1,57 un 0,81 promile alkohola.

Tiesa nosprieda sodīt Ivaru Solu ar brīvības atņemšanu uz trim gadiem un

transporta līdzekļa vadīšanas tiesību atņemšanu uz vienu gadu. Sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz diviem gadiem.

Pamesta māja? Jāapzog

24. martā Preiļu rajona tiesa izskatīja 1980. gadā dzimušā un agrāk jau trīs reizes sodītā rudzātieša Jura Guļbas lietu.

1999. gada 23. novembra vakarā zādzības nolūkā Juris ieradās A.S. piederošajā, bet neapdzīvotajā mājā Preiļu rajona Rudzātu pagastā. Ar dzelzs stieni viņš izsita mājas logam apakšējo stiklu (10 latu vērtībā) un ielida mājā. Tur viņš nozaga dažādas mantas 69 latu vērtībā. Juris paņēma plītiņu, lodāmuru, krūzītes, šķīvjus, divus matračus, radiouztvērēju «Abava», kā arī galdaugu un āmuru. Sakrāvis to visu uz velosipēda, guvumu viņš aiztransportēja mājās.

Tiesa piesprieda brīvības atņemšanu uz sešiem mēnešiem bez mantas konfiskācijas, sods noteikts nosacīti ar pārbaudes laiku uz vienu gadu.

Nepatikšanas divu katlu dēļ

27. martā Preiļu rajonā tiesā izskatīja 1979. gadā dzimušā, nekur nestrādājošā līvānieša Oļega Vorobjova un 1980. gadā dzimušā, nekur nestrādājošā Vladislava Girviča lietu. Abi puīši šī gada 22. februārī bija jau krietni ieriebuši un pēc iepriekšējās vienošanās Saules ielā kādas mājas pagalmā nozaga divus alumīnija katlus 60 un 10 litru tilpumā. Nozagtā manta tika novērtēta 10 latu apmērā. Katlus Oļegs un Vladislavs pārdeva krāsaino metālu uzpircējam.

Preiļu rajona tiesa piesprieda abiem katlu kārotājiem piespiedu darbu — 50 stundas katram.

Latgales apgabaltiesā

Latgales apgabaltiesai — pieci gadi

Tāpat kā visas pārējās Latvijas apgabaltiesas arī Latgales apgabaltiesa strādā jau piecus gadus. Vērtējumu par aizvadīto sniedz Latgales apgabaltiesas priekšsēdētājs **Kārlis Valdemiers**.

— Lai Latvijas apgabaltiesu darbības sākumu pirms pieciem gadiem neuzskatītu par 1. aprīļa joku, rīkojums tika parakstīts 31. martā. Kā šajā laikā veicies? Esam ieguvuši ērtas telpas. Taču, ņemot vērā to,

ka Latgales apgabaltiesā joprojām ir vakantas piecas tiesnešu vietas, kā arī to, ka agri vai vēl būs Administratīvais kodekss, kad iedzīvotāji varēs pārsūdzēt dažādus valsts iestāžu nolēmumus, radīsies problēma, kā Latgales apgabaltiesu izvietot šajā ēkā.

Izdevies nodrošināt normālu tiesas darbu, lietas tiek izskatītas tikpat ātri kā Vidzemes, Zemgales un Kurzemes apgabaltiesās. Vēl tikai jāpanāk, lai mūsu lēmumi un spriedumi pēc iespējas mazāk tiktu grozīti Augstākajā tiesā. Par kadru izaugsmi

liecina tiesas tehnisko darbinieku profesionalitātes palielināšanās. Dažādos semināros un nodarbībās zināšanas sistemātiski papildina tiesneši. Kolektīvā ienāk jauni juristi. Piemēram, nesēn par tiesas priekšsēdētāja vietnieku sāka strādāt jurists tūlīt pēc augstskolas diploma iegūšanas. Tas viņam dos tiesības jau pēc diviem gadiem strādāt par tiesnesi.

Ļoti pozitīvi vērtēju Civilprocesa likumu. Tas ir viens labākajiem materiāliem tiesu darbam. Ir iebildes par Krimināllikumu.

Tā izpilde radījusi nesamērīgu sodu sadali starp apgabaltiesām un pirmās instances tiesām. Likumā atsevišķi sodi ir nepārdomāti, jo par visai niecīgu nodarījumu paredzēts nesamērīgi augsts sods. Tas tiesnešu darbā rada grūtības un sarežģījumus. Ne visi mūsu iebildumi tiek uzklauti, tomēr pozitīvas pārmaiņas šī likuma uzlabošanā notiks, un tas arī uzlabos tiesnešu darbu ātrās un taisnīgas tiesas lemlēšanu.

Jūlijs Tropis,

Latgales apgabaltiesas preses dienests

Teātra spēlēšanas gars ir dzīvs!

Livija Rancāne

Rajona skolu teātru svētki, ko jau daudzus gadus pēc kārtas organizē rajona bērnu un jauniešu centrs, šogad notika pavisam pēc cita scenārija. Gala rezultāts bija Sutru kultūras nama ar skatītājiem pilnās zāles sakāpinātā interese līdz pat svētku beigām, kā arī organizatoru, skolotāju, teātru kolektīvu vadītāju tikpat ilgi klusi slēptās bažas, kas no tā visa iznāks. Viss izdevās lieliski, apmēram 200 aktieri no daudzām rajona skolām, kuri tās dienas rītā nemaz nezināja, kādu lomu viņiem nāksies spēlēt, iestudēja un uz skatuves izrādīja uzvedumu «Vinnijs Pūks un viņa draugi».

Bet nu visu pēc kārtas. Kad teātra svētki bija atklāti, katras skolas aktieriem vajadzēja izrādīt mājas darbu «Aktieris — 2000». Pēc tam visi skolu teātri sadalījās sešās radošajās grupās, vidēji pa 30 skolēniem katrā. Ikvienu radošā grupa izlozēja iestudējuma nosaukumu, kāds nākošajās 40 minūtēs tai ir jāsaprot. Reizē ar nosaukumu bija norādīts žanrs. Un tā, radošajām grupām bija jāiestudē operete «Drošsirdīgais bruņinieks Sivēns», traģēdija «Brokastu gaidās», komēdija «Princis Iā», fantastika ar šausmu elementiem «Ēnu rotaļa», pantonīma «Iā dzimšanas diena», balāžu opera «Galū galā viss vienmēr beidzās labi». Kopumā šie sižeti bija stāstījums par drošsirdīgā Vinnija Pūka dzīvi. Katra grupa saņēma arī scenāriju. Tomēr maldīgi būtu domāt, ka par to, lai viss notiktu pēc labākajām tradīcijām, gādāja klātesošie skolotāji. ~~Nebūt ne Teātru kolektīvu vadītājiem~~ sagatavot darbu «Režisors — 2000». Ar bērnu radošajiem kolektīviem strādāja rajona bērnu un jauniešu centra teātra pulciņa aktieri.

Un tā, Sutru kultūras nams uz laiku pārvērtās par lielu teātri ar aktieru un

● Rudzātu vidusskolas un Vārkavas pamatskolas aktieri gatavi iet uz skatuves. Viss būs kārtībā, savējos uzmundrina grupas režisore Anīta Valaine.

mēģinājuma telpām, tika sadalītas lomas, pie tam ievērojot prasību, ka pilnīgi ikvienam radošās grupas dalībniekam uzvedumā jāparādās uz skatuves, kaut vai koka vai zāles lomā. Radošajās grupās kopā strādāja vairāku skolu teātru kolektīvi.

Apmēram pēc stundas kopīgais uzvedums bija tapis, un visi ar interesi sekoja notikumu gaitai. Kā izrādījās, lielākais lampu drudzis un uztraukums valdīja skolotāju radošajā grupā, jo viņi bija pārjēruši, kas vairs viņus?

Tomēr kopumā svētki izdevās lieliski, un kārtējo reizi apliecināja, ka skolās teātra spēlēšanas gars ir dzīvs un pastāvēs arī turpmāk. Bet neparastā pieeja to rīkošanai, kā stāstīja idejas autori no bērnu un jauniešu centra, bija tas, ka diem-

žēl bērnu lugu klāsts ir nabadzīgs, un skolu kolektīvu iestudējumi gadu no gada atkārtojas. Dažreiz pat vienā reizē nākas redzēt vienu un to pašu lugu uzvedumus.

Rajona skolu teātru svētkos piedalījās Aizkalnes pamatskolas teātra kolektīvs (vada skolotāja Inta Dumbrovska), Preiļu 1. (Ināra Urča), Ārdavas, Dravnieku (abās skolās Rita Surgunte), Priekuļu (Diāna Bravacka), Rožupes (Aija Usāne), Rušonas (Inta Kalvāne), Sutru (Anīta Valaine), Galēnu (Gaidis Ilze), Vārkavas (Natalija Skutele), Vārkavas (Elvira Āboliņa), Jaunsilavu (Anastasija Kaktiniece) pamatskolas, Rudzātu (Iveta Kārkle), Vārkavas (Silvija Stankeviča), Līvānu 2. vidusskolas (Faina Alika) teātru kolektīvi, kā arī rajona bērnu un jauniešu centra teātra pulciņš (Ināra Urča).

Par ienākuma nodokli

No 2000. gada 1. janvāra ir papildināti to ienākumu veidi, no kuriem ienākuma nodokli ietur izmaksas vietā.

Saskaņā ar grozījumiem likuma «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» 11. pantu par fiziskās personas saimniecisko darbību ir uzskatāma jebkura darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību.

Saimnieciskā darbība ietver arī ar uzņēmuma līguma izpildi saistīto darbību, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu, kā arī fiziskās personas īpašumā esošo individuālo uzņēmumu, arī zemiņu vai zvejnieku saimniecības darbību.

Īpaši noteikta kārtībā, kādā kokmateriālu un augoša meža pārdošanas ienākumi apliekami ar nodokli.

Fiziskās personas ienākums no kokmateriālu un augoša meža pārdošanas apliekams ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, paredzot meža atjaunošanas izmaksas ietvert ar minēto saimnieciskās darbības veidu saistītajos attaisnotajos izdevumos. Fiziskās personas ienākumus, kas gūti, pārdodot tās īpašumā esošu vai lietošanā piešķirta meža cirsmas tiesības (augošu mežu), ir likuma 11. pantā noteiktajā kārtībā aprēķinātā ienākumu un izdevumu starpība. Aprēķinot taksācijas gada apliekamo ienākumu rezumējošā kārtībā, ar augoša meža pārdošanu saistītās saimnieciskās darbības attaisnotajos izdevumos ietver meža atjaunošanas izmaksas, piemērojot šādu normatīvu:

◆ 25% apmērā, ja paredzēta meža maksīgā atjaunošana;

◆ 5% apmērā, ja paredzēta meža dabiskā atjaunošana.

Fiziskā persona, kura pēc cirsmas izstrādes veikusi meža apsaimniekošanas projektā paredzētos darbus un izdevumi pār-

sniedz noteikto normatīvu, starpību drīkst ietvert savas saimnieciskās darbības izdevumos attiecīgajā taksācijas gadā.

Ja fiziskā persona trīs gadu laikā pēc cirsmas izstrādes nav veikusi meža apsaimniekošanas projektā veiktos darbus, tad atjaunošanas izmaksu summa iekļaujama attiecīgajā taksācijas gadā ienākumos, un, aprēķinot attiecīgā gada ienākuma nodokli no summas, kas nav izlietota meža atjaunošanai, nodokli palielina atbilstoši likuma «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» 31. panta 2. un 3. daļas prasībām.

Veicot mežizstrādi, fiziskā persona saskaņā ar likumu iesniedz VID nodaļā pēc dzīvesvietas gada ienākumu deklarāciju, norādot aprēķināto iedzīvotāju ienākuma nodokli no gada laikā gūtā kokmateriālu sagatavošanas, piegādes un pārdošanas ienākuma, kā arī uzrāda un pievieno izdevumus apliecinātos dokumentus.

Fiziskā persona, kurai mežs ir īpašumā vai lietošanā un kura ir sagatavojusi kokmateriālus kailcirtē vai joslu izlases cirtē, ar to saistītajos izdevumos ietver meža atjaunošanas izmaiņas atbilstoši noteikumiem.

Ja taksācijas gadā nav nocirsts viss cirsmas biļetē vai apliecinājumā noteiktais kokmateriālu daudzums, iesniedz arī pārskatu par izcirsto neizcirsto kokmateriālu daudzumu, reizē izdevumus norādot proporcionāli tam.

Ja fiziskā persona nevar uzrādīt izdevumu attaisnojošus dokumentus, kas saistīti ar kokmateriālu sagatavošanu, piegādi un pārdošanu, taksācijas gada apliekamā ienākuma aprēķināšanā uz izdevumiem drīkst attiecināt summu 25% apmērā no ienākumiem.

Likuma «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» 17. panta 10. daļa paredz, ka no fiziskās personas ienākumiem, kurus izmaksā uzņēmumi, ja tie nav saistīti ar darba attiecībām,

un nav atbrīvoti no apliekšanas ar nodokli, ienākuma izmaksas vietā ietur ienākuma nodokli. Pie šādiem ienākumiem pieder: autoratlīdzība, arī atlīdzība par pārdotajiem daļamatniecības darbiem, atlīdzība, ko izmaksā sagādes organizācijās, apdrošināšanas atlīdzība, kuru apdrošinātā interesēs noslēdzis darba devējs, pensijas, metāllūzņu pārdošanas ienākumi, ienākumi no saimnieciskās darbības, ko veic fiziskā persona, kura nav reģistrējies saimnieciskās darbības veicēju statusā, izņemot lauksaimniecisko ražošanu, dāvinājumi, slimības pabalsti, laimesti virs Ls 500, procentu ienākums, izņemot procentu ienākumu par kuru nav jāmaksā nodoklis.

Par fiziskās personas saimniecisko darbību uzskata jebkuru darbību, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību un pakalpojumu sniegšanu, kā arī ar uzņēmuma līguma izpildi, profesionālo darbību, nekustamā īpašuma apsaimniekošanu. Juridiskai personai, veicot izmaksas šādos gadījumos, nodoklis jāietur ienākuma izmaksas vietā, jāieskaita budžetā ne vēlāk kā izmaksas mēnesim sekojošā mēneša 5. datumā. Ja izmaksas apmērs ir trīs lati vai mazāk, nodokli neietur izmaksas reizē. Ienākuma saņēmējs šīs summas uzrāda savā gada deklarācijā, bet ienākuma izmaksātājs par šo ienākumu nosūta ziņas VID. Persona, kas veic darbu kā radošas profesijas pārstāvis, vai viņas apgādībā ir 3 vai vairāk nepilngadīgi bērni vai tie māsas līdz 24 gadu vecumam, var lūgt VID nodaļā savā dzīvesvietā izsniegt tai apliecību par nodokļu neieturēšanu izmaksas vietā, ja persona, apliecina, ka ienākumi nepārsniedz gada neapliekamā minimuma un noteikto atvieglojumu summu. Neatkarīgi no jebkuriem šā likuma noteikumiem, nodoklis jāietur 25% apmērā no visiem maksājumiem vai izmaksām skaidrā naudā.

Skolu ziņas

Preiļu Valsts ģimnāzija lepojas ar saviem labākajiem audzēkņiem, un katrs ienācējs uz skolas ziņojuma dēļa var ieraudzīt atsevišķi gatavotus apsveikumus tiem skolēniem, kuri guvuši uzvaras mācību priekšmetu šī gada olimpiādēs. Matemātikas valsts 50. olimpiādē otro vietu ieguvuši Nauris Grigalis no 2.d un Līga Kļavinska no 1.d kursa. Atzinību saņēmusi Zane Krasnais no 1.d kursa. Kopumā ģimnāzijas matemātiķu komandai ceturta vieta valstī.

Rajona vācu valodas olimpiādē otro vietu ieguvušas Diāna Mihailova no 3.h, Sandra Daukste no 3.d un Ilze Spūle no 3.k kursa. Sanita Skutele no 3.h kursa ierindojusies trešajā vietā. Savukārt valsts vācu valodas olimpiādē trešo vietu ieguvušas Ilze Spūle un Iveta Gāga no 3.v kursa.

Valsts vides projektu olimpiādē par saviem darbiem atzinību saņēma Nadežda Krasņakova un Kristīne Miņina, abas no 3.d kursa.

Rajona konkursā «Pazīsti savu organismu» pirmo vietu ieguva Inga Puskundža no 3.d un otro vietu — Aija Urtāne no 2.d kursa.

Māris Upenieks no 2.v kursa ar darbu par Unibankas interneta bankas reklāmu kļuva par uzvarētāju konkursā «Tava reklāma», bet Edija Krišāne no 3.k kursa, kas sagatavoja darbu par bankas kredītu reklāmas mediju koncepciju, ieguva atzinību.

Līvānu kultūras namā notika rajona deju kolektīvu skate, gatavojoties Latvijas skolu jaunatnes VIII dziesmu un deju svētkiem. Dejotāju prasmi vērtēja žūrijas komisija, kas sastāvēja no svētku virsvadītājiem, horeogrāfijas speciālistiem, bet to vadīja Janīna Nurka, viena no svētku virsvadītājiem. Maksimālais iegūstamo punktu skaits bija 25, un no 28 deju kolektīviem, kas piedalījās skatē, šādu vērtējumu saņēma divi kolektīvi. Tie bija deju kopa «Gaida» (rajona bērnu un jauniešu centrs) un Preiļu 1. pamatskolas 3.-4. klašu dejotāji. Abus kolektīvus vada Gaida Ivanova. Kā izteicās žūrijas komisija, valstī uz vienas rokas pirkstiem skaitāmi skolotāji, kuru kolektīvi saņēmuši tik augstu vērtējumu.

Tikai par dažām punkta desmitdaļām atpaliek trešais Gaidas Ivanovas kolektīvs — deju kopa «Gaida» no Preiļu Valsts ģimnāzijas, kam novērtējums ir 24,7. Ļoti augstu vērtējumu saņēmuši vēl vairāki citi kolektīvi. 24,4 punktus ieguva Preiļu 1. pamatskolas 7.-9. klašu dejotāji (Gaida Ivanova), 24 punktus — deju kolektīvs «Fukši» no Līvānu pilsētas ģimnāzijas (Andris Usārs), 23,9 punktus — PVĢ un Preiļu 1. pamatskolas 3.-4. klašu dejotāji (Ilze Broka), 23,8 punktus — Jaunsilavu pamatskolas 5.-6. klašu dejotāji (Andris Usārs). Vīrs 23 punktiem ieguva Jaunsilavu pamatskolas 3.-4., Preiļu 1. pamatskolas 1.-2., Galēnu pamatskolas 3.-4. klašu dejotāji. Ar 23 punktiem, kas arī ir augsts rezultāts, novērtēti Preiļu 1. pamatskolas 5.-6. klašu kolektīvs un Līvānu pilsētas ģimnāzijas deju kopa «Findrālis».

Vēlēšanos ar ielu izrādēm piedalīties Latvijas skolu jaunatnes VIII dziesmu un deju svētkos izteikuši Jaunsilavu, Galēnu, Priekuļu, Rušonas pamatskolas, kā arī Preiļu bērnu un jauniešu centra teātra pulciņš. Trešdien bērnu un jauniešu centrā no Rīgas ieradās svētku režisori, lai noskatītos visu kolektīvu piedāvātās izrādes un izvēlētos svētku dalībniekus. Atlase notiks ne tik daudz pēc meistarības pakāpes, bet gan no tā, kā viena vai otra izrāde varētu atbilst svētku režisora iecerēm teātru uzvedumiem uz ielām.

L.Rancāne

Šodien vārdadienu
svin — Egils, Egils,
Nauris.
7. aprīlī — Strauja,
Gudrīte.

Vai premjerministrs Andris Šķēle ir jānomaina?

**Marija Fedotova,
strādā Valsts
ieņēmumu dienestā:**

— Es domāju, ka jānomaina. Nav jūtama nekāda viņa darbošanās. Dzīvot kļūst aizvien sliktāk un sliktāk ar katru dienu un ar katru gadu. Premjeram vajadzētu domāt arī par cilvēkiem, ne tikai par sevi. Ar Andra Šķēles lietu saistās pārāk daudz skandālu. Pārējā valdība varētu arī palikt.

**Olga Kivko,
pensionāre:**

— Man liekas, ka premjerministrs ir jānomaina. Un ne jau viņš viens. Visā notiekošajā droši vien vajadzīgi arī citi valdības pārstāvji. Visvairāk Andris Šķēle mani ir aizkaitinājis ar saviem miljoniem. Es pensijā saņemu tikai 49 latus. Šķēlem vajadzētu padomāt par to, kā dzīvo vienkāršie cilvēki.

**Nikolajs Tumaševičs,
bezdarbnieks:**

— Es gan nezinu, ko teikt. Viņi par Šķēli sūdzas, citi atkal viņu slavē, saka, ka labs cilvēks. Man vienalga, kāds viņš ir. Protams, dzīvot ir grūti, nav darba, bet tas vairāk ir atkarīgs no vietējās varas. Man ir atslēdznieka, galdnieka specialitāte, bet jau desmit gadus nav darba. Kā valdīšana no mainījās. Vienu laiku strādāju gaterī. Bija jāstrādā pa divpadsmit stundām, arī naktī, bet par darbu maksāja pa divi lati. Man ir pieci bērni. Dzīvojam no bērnu pabalstiem.

**Arnis Strods, mācās
Rīgas Dzelzceļnieku
tehnikumā,
bet Preiļos ciemojās
pie māsām:**

— Es domāju, ka premjerministrs nav jānomaina. Viņš tomēr interesējas par izglītību. Agrāk vai vēlāk, bet visas studijas reiz būs par maksu. Ir labi, ka ir cilvēks, kuram rūp izglītība un studentu tālāka nākotne. Visi šie skandāli ar Šķēli ir tīra politika. Nu, protams, ir jau arī nekārtības, tomēr jauniešu lielākā daļa Šķēli atbalsta.

**Andris Mičulis,
Preiļu pagasta
zemnieks:**

— Nevaru teikt, ka premjers būtu jānomaina. Par viņa miljoniem nedomāju, kāpēc man būtu jāskaita sveša nauda? Tikai valdības darbā būtu vajadzīgi atsevišķi uzlabojumi. Te es domāju attieksmi pret zemniekiem. Valdībai būtu jāizstrādā lauksaimniecības attīstības plāns, lai zemnieks vismaz zinātu, ko darīt nākamajos piecos gados.

**Līvija Rancāne
Foto: M. Rukosujevs**

Sludinājumi ← Reklāma

**Brikešu
izpārdošana Strūžānos
par Lieldienu cenām
no 10. aprīļa ar 20%
atlaidi — tikai 9,49 Ls/t
kopā ar PVN.**

Mūsu adrese: Strūžāni,
Rēzeknēs raj.
Tālr. uzziņām: 46 58292,
46 58220, 46 24084.

**Agrofirma «Turība» pārdod
kūstmēslus no fermas
«Progress» ar iekraušanu 2 Ls/t.
Izziņas pa telefonu — 56771.**

14. un 17. aprīlī pārdos brūnas un baltas (dēj brūnas olas) dējējvistas (10-12 mēn.), no Ls 1 un vairāk. Jaunputnus (4-5 mēn.) un gaļiņus. 8.40 Silajānos, 8.55 Riebiņos, 9.10 Preiļos, 9.50 Anspokos, 10.05 Kastīrē, 10.15 Rušonā, 10.25 Aglonā, 10.40 Jaunaglonā, 11.05 Ārdavā, 11.20 Pelēcos, 11.35 Aizkalnē, 11.50 Piliškās, 12.10 L.Klāparos, 12.25 Vārkavā, 12.35 Mačānos, 12.45 Vanagos, 13.00 Rožupē, 13.20 Līvānos, 14.00 Rudzātās, 14.15 Priekuljos, 14.30 Anspokos, 14.40 Smelteros, 14.55 Polkoronā, 15.10 Stabulniekos, 15.25 Galēnos, 15.40 Silukalnā. Tālr. 46 33106, 9158908.

**Z/s «Rutki» 15. aprīlī Līvānu tirgū
«Runcis» pārdos ābeļu, bumbieru,
plūmju un ķiršu stādus.**

15. un 18. aprīlī pārdos melnas, brūnas, baltas dējējvistas, 5 mēn. vecus jaunputnus. Iespējama gaļu apmaiņa pret vistām. Riebiņos 8.30, Rozalīnā 8.40, Silajānos 8.50, Gailīšos 9.20, Preiļos 9.35, Anspokos 10.15, Kastīrē 10.30, Katagrādē 10.45, Caunēs 11.00, Jaunaglonā 11.15, Aglonā 11.30, Aglonas st. 11.50, Aizkalnē 12.05, Pelēcos 12.20, Arendolē 12.35, Lazdānos 12.55, Upmalā 13.10, Rimičānos 13.25, Kvedervecumos 13.35, Sprīčvecumos 13.45, Starēs 13.55, Upeniekos 14.10, Jersikā 14.25, Līvānos 14.40, Rožupē 15.20, Vanagos 15.30, Sutros 15.45. Tālr. 21270.

**Veikals «Vanagi» piedāvā
plašu izvēli par izdevīgām
cenām dažādās SĒKLAS,
amonija salpētri.
Tālr. 38728 (no 9 līdz 17).**

**Iepērk visa veida
mājlopus gaļai.
Mob. tel. 9137055.**

Pārdod

Ford Sierra, 1984. g. labā tehniskā stāvoklī. Zvanīt vakaros 23256;
ZAZ-968 A (var pa daļām), radiatorus. Tālr. 57703; dzirnavas. Tālr. 78236;
malku. Tālr. 35350, 23472;
māju ar saimniecības ēkām, ir zemesgrāmatā, 4,8 ha zemes, laba satiksme. Tālr. 56905;
1 istabas dzīvokli. Tālr. 9191728;
3 istabu dzīvokli. Tālr. 24693;
5,5 ha zemes Līčos. Tālr. Rīgā 2574875;
sēklas kartupelus 'Andreta'. Tālr. 1-5300312, 55657;
grūsnu teli. Tālr. 24370.

Pērk

klavieres. Tālr. 55755;
grūsnas telītes, govīs, pārvietojamo ūdens mucu. Mob. tel. 9488517.

Dažādi

Vajadzīgi strādnieki darbam dārzā. Tālr. 21444.

**Pērk jaunlopus,
liellopus, aitas.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 55645, 55796.**

Demogrāfiskā situācija martā

Aglonas pagastā reģistrēti 3 jaundzimušie, 1 laulības un 5 mirušie.

Aizkalnes pagastā dzimušie un laulājušies nav reģistrēti, miruši 2 cilvēki.

Galēnu pagastā dzimušie un laulājušies tāpat nav reģistrēti, miruši 2 cilvēki.

Jersikas pagastā Silvijai un Jāzepam Pudiņiem dzimis pirmais bērns — meitiņa Sarmīte. Martā seši laulības nav reģistrētas, miris 1 cilvēks.

Līvānu novada Rožupes pagastā dzimuši trīs puikas, miruši 2 cilvēki, laulības nav reģistrētas; **Turku pagastā** Puriškeviču ģimenē dzimis dēliņš Austris, martā laulības nav reģistrētas, miruši 5 cilvēki.

Pelēcu pagastā jaundzimušie un lau-

lājušies nav reģistrēti, miruši 2 cilvēki.

Preiļu pagastā Sarmītei un Gunāram Zeiliņiem dzimis dēliņš Nauris. Laulības martā nav reģistrētas, miruši 4 cilvēki.

Riebiņu pagastā Valentīnai un Guntaram Indāniem dzimis dēliņš Kaspars. Laulības aizvadītajā mēnesī nav reģistrētas, miruši 3 cilvēki.

Rožupē un Raņķu pagastā nav reģistrēti dzimušie un laulājušies, miruši 1 cilvēks.

Rudzātu pagastā dzimis 1 bērns. 1 cilvēks miris, laulības nav reģistrētas.

Rušonas pagastā Ievai un Andrejam Bolkoviem dzimis pirmais bērniņš — dēliņš Agris. Martā laulības nav reģistrētas, miruši 3 cilvēki.

Saunas pagastā nav reģistrēti dzi-

mušie, laulājušies un arī mirušie.

Silajāņu pagastā tāpat.

Silukalna pagastā Bruzguļu un Daideru ģimenēs dzimuši bērni. Laulības martā nav reģistrētas, miris 1 cilvēks.

Stabulnieku pagastā dzimušie un laulātie nav reģistrēti, miruši 2 cilvēki.

Sutru pagastā nav reģistrēti ne dzimušie, ne laulājušies, ne arī mirušie. Iājušies un mirušie nav reģistrēti.

Vārkavas pagastā dzimušie un laulājušies nav reģistrēti, miris 1 cilvēks.

Līvānos dzimuši 12 bērni, reģistrētas 5 laulības, miruši 11 cilvēki.

Preiļos dzimuši 7 bērni reģistrētas 3 laulības, miruši 14 cilvēki.

Interesanti

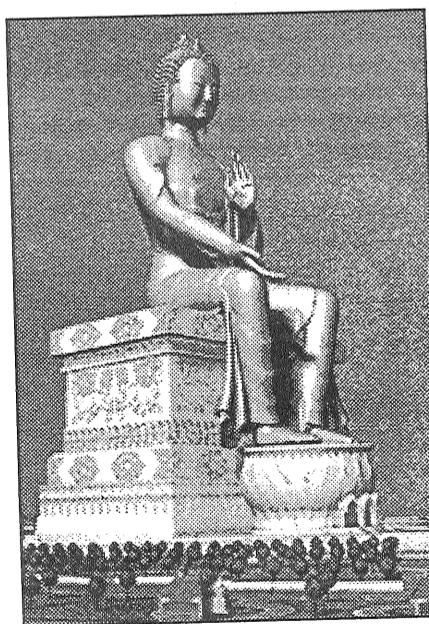
Būvēs pasaulē lielāko statuju

Britu inženieri sākuši projektēt pasaulē lielāko statuju, kas stāvēšot vismaz visu nākamo gadu tūkstoši.

150 metru augstais Matreija Buda, kuru paredzēts būvēt Indijā, būs nedaudz augstāks par slaveno Sv.Pāvila katedrāli Itālijā un nesalīdzināmi augstāks par pārējām lielajām statujām pasaulē.

Plānots, ka to izgatavos no 3000 bronzas plāksņiem. Katra plāksne, kuras izmēri ir aptuveni divi reizi divi metri, svērs kādu pustonnu. Tās tiks pieskrūvētas un piemērinātas pie milzīga «skeleta», kas izgatavots no tērauda.

Statujas veiksmīga uzbūvēšana lielā mērā ir atkarīga no patlaban notiekošajiem projektēšanas darbiem. Piemēram, inženieriem jāizdomā, kā tikt galā ar straujas temperatūras maiņas izraisītām sekām. Jau aprēķināts, ka dienas karstumā statuja izpletīsies par 30 centimetriem, salīdzinot ar izmēriem naktī. Tāpat svarīgi noskaidrot optimālo plātņu biežumu. Katrs papildu milimetrs kopējās izmaksas palielina par 1 miljonu sterliņu mārciņu (aptuveni 940 000 latu). Jā-

● Pasaulē augstākā statuja tās projektētāju veidotajā datorattēlā.

piebilst, ka tās tāpat jau ir mērāmas simtos miljonu. Budas statujas būvi finansē

starptautisks konsorcijs.

Projektēšanas kompānijas projekta virzības menedžeris Stīvs Okslis saka, ka «statuja būs mūsdienu pasaules brīnums». Budas statuja sēdēs uz troņa, kuram iekšā būs izveidots milzīgs templis. Tēla pēdas balstīsies uz lotosa ziedu atveidojumiem, kuros būs ieejas templī. Plānots, ka statuja tiks pabeigta 2005. gadā.

Statujas būvēšana bija nelaiķa Tibetas budistu skolotāja lamas Tubtena Ješes sapnis. Šis vīrs līdz savai aiziešanai 1984. gadā paspēja nodibināt budistu centru tīklu visā pasaulē.

Patlaban augstākā statuja pasaulē ir 120 metru augstais bronzas budas tēls Tokijā, kas tika pabeigts 1993. gadā. Garākā statuja — 300 metru — ir guļoša Sakja Budas atliekas Afganistānā. Tā tika izveidota 3. vai 4. gadu simtenī mūsu ērā no laukakmeņiem, kas apmesti ar ģipsi. Brīvības statuja Ņujorkā ir 90 metru augsta, ja pieskaita arī pjedestālu, uz kura novietota. Pati figūra ir «tikai» 45 metrus augsta. Kristus Pestītāja statuja Riodežaneiro ir 36 metrus augsta.